FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU D'ESTUDIS DE L'ÀSIA ORIENTAL

TREBALL DE FI DE GRAU
Curs 2025-2026

Evolució del llenguatge de gènere al Japó
Un anàlisi a través del *manga*

Ainhoa Ramírez Torreblanca
1634814

TUTOR/A
Makiko Fukuda

Barcelona, Escriure dia, mes i any

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Dades del TFG

Títol (en català, castellà i anglès, o una tercera llengua):

- Evolució del llenguatge de gènere al Japó. Un anàlisi a través del *manga*.
- Evolución del lenguaje de género en Japón. Un anàlisis a través del *manga*.
- Evolution of gendered language in Japan. An analysis through *manga*.

Autor/a: Ainhoa Ramírez Torreblanca
Tutor/a: Makiko Fukuda
Centre: Universitat Autònoma de Barcelona
Estudis: Estudis d'Àsia Oriental
Curs acadèmic: 2025-2026

Paraules clau

Entre 5 i 10, en català, castellà i anglès (o una tercera llengua).

- Manga, *shōnen*, *shōjo*, pronoms, partícules, gènere, masculí, femení, parla, llenguatge.
- Manga, *shōnen*, *shōjo*, pronombres, partículas, género, masculino, femenino, habla, lenguaje.
- Manga, *shōnen*, *shōjo*, pronouns, particles, genre, masculine, femenine, speech, language.

Resum del TFG

Entre 150 i 500 paraules, en català, castellà i anglès (o una tercera llengua).

- Aquest Treball de Final de Grau estudia l'evolució del llenguatge de gènere al japonès a través dels primers 5 capítols de 20 obres de *manga*. Primer es fa un repàs teòric dels conceptes més importants de la sociolingüística en aquest cas i alguns estudis anteriors sobre la qüestió que es vol tractar. Més tard, es recopilen les dades de les obres, 10 *shōnen* i 10 *shōjo*, dos de cada gènere per dècada des del 1980 fins a l'actualitat. Les dades, representades en taules, recullen i diferencien entre personatges femenins i masculins, i el nombre de mencions de cada pronom personal i partícula de final de frase, tenint en compte les seves connotacions i matisos particulars. Finalment s'analitzen els resultats amb l'ajuda d'una sèrie de gràfics representatius de l'evolució de cada pronom i partícula diferenciant de nou entre personatges masculins i femenins. Amb això, s'arriba a una conclusió sobre l'evolució del llenguatge de gènere, si ha canviat, i si la hipòtesi formulada al principi es compleix.

- Este Trabajo de Final de Grado estudia la evolución del lenguaje de género en el japonés a través de los 5 primeros capítulos de 20 obras de *manga*. Primero se hace un repaso teórico de los conceptos más importantes de la sociolingüística para este caso y algunos estudios anteriores sobre la cuestión que se quiere tratar. Más tarde, se recopilan los datos de las obras, 10 *shōnen* y 10 *shōjo*, dos de cada genero por década des del 1980 hasta la actualidad. Los datos, representados en tablas, recogen y diferencian entre personajes femeninos y masculinos, y el número de menciones de cada pronombre personal y partícula de final de frase, teniendo en cuenta sus connotaciones i matices particulares. Finalmente se analizan los resultados con la ayuda de una serie de gráficas representativas de la evolución de cada pronombre y partícula, nuevamente diferenciando entre personajes masculinos y femeninos. Con esto, se llega a una conclusión sobre la evolución del lenguaje de género, si ha cambiado, y si la hipótesis formulada al principio se cumple.

- This bachelor's Thesis studies the evolution of gendered language in Japanese through the first 5 chapters of 20 *manga* works. First, there's a review of the most important concepts in sociolinguistics for this case and some previous studies about the issue that's to be addressed. Later, data on the works are compiled, 10 *shōnen* and 10 *shōjo*, two per genre and decade from 1980 until the present. The data, which are represented in tables, collect and differentiate between female and male characters, as well as the number of mentions of each personal pronoun and final particles, all while considering their particular connotations and nuances. Finally, the results are analysed with the help of a series of graphics which are representative of every pronoun and particle's evolution, again differentiating between male and female characters. With this, a conclusion is reached about the evolution of gendered language, if it has changed, and if the previously formulated hypothesis is fulfilled.

Contingut

1. Introducció 1

2. Marc teòric 3

2.1. Variació lingüística 3

2.2. Sociolectes 5

2.3. Canvi lingüístic 6

3. Estat de la qüestió 9

3.1. Context històric 9

3.2. Evolució del llenguatge de gènere 10

3.3. El llenguatge de gènere i el manga 11

3.4. Hipòtesi i qüestions del treball 13

4. Metodologia 14

5. Estudi i resultats 16

5.1. Manga de la dècada de 1980 16

5.2. Manga de la dècada de 1990 22

5.3. Manga de la dècada del 2000 27

5.4. Manga de la dècada del 2010 32

5.5. Manga de la dècada de 2020 36

5.6. Anàlisi de dades 40

5.6.1. Els pronoms personals a la parla masculina 41

5.6.2. Les partícules finals a la parla masculina 47

5.6.3. Els pronoms personals a la parla femenina 50

5.6.4. Les partícules finals a la parla femenina 55

6. Conclusió 59

7. Bibliografia 62

7.1. Manga 62

7.2. Fonts teòriques 62

1. Introducció

La llengua és el mètode a través del qual les persones es comuniquen entre elles, però cada idioma té unes peculiaritats diferents, i reflecteix una sèrie de valors i normes especials de la societat en què es parla. Per tant, aprendre una nova llengua no consisteix només en memoritzar construccions gramaticals i una infinitat de lèxic, sinó també en entendre el context social i cultural que hi té lloc.

El japonès i el català són dues llengües diferents a molts nivells, des del més evident com l'escriptura, fins a aspectes més relacionats amb la societat, com la consideració de les classes socials o les diferències de gènere, que també es veuen reflectides en la llengua; el que es coneix com el llenguatge de gènere.

El llenguatge de gènere no és una característica exclusiva del japonès, sinó també d'altres llengües, sobretot en el cas de societats que estan més condicionades que altres pel factor social del gènere, és a dir, amb un major grau de desigualtat de gènere, en què el rol de l'home i la dona està molt diferenciat. Tot i així, aquest treball tracta el llenguatge de gènere en el japonès, una característica que no es troba al català o al castellà.

El llenguatge de gènere al japonès és un fenomen que, fins recentment, era molt recorrent, i podia trobar-se no només en conversacions diàries, sinó en qualsevol forma de cultura audiovisual, donat que era una estructura habitual en el japonès. Tanmateix, s'ha pogut observar un canvi gradual, sobretot entre la joventut, a un llenguatge menys influenciat pel gènere i més confluent, pel que les diferències de parla entre homes i dones són cada cop menys notables.

En aquest treball s'explorarà i analitzarà des d'una perspectiva acadèmica l'evolució del llenguatge de gènere al japonès en les últimes dècades, concretament des dels anys 80 fins a l'actualitat i, d'aquesta manera, adquirir un coneixement més profund sobre les motivacions que han portat aquest canvi, el seu desenvolupament i què ens diu sobre les tendències lingüístiques i socials de la joventut al Japó, donat que a través de la llengua es poden conèixer molts aspectes d'una societat.

Per a dur a terme aquest estudi, l'anàlisi es basarà en diferents obres pertinents al *manga*; un mitjà de cultura audiovisual que està convertint-se en un fenomen molt popular entre els joves de tot el món.

Amb aquest objectiu, el treball es dividirà en quatre capítols principals: marc teòric, repàs d'estudis existents, metodologia i, finalment, estudi i resultats.

El primer capítol, el marc teòric, consisteix en una recerca prèvia de conceptes sociolingüístics importants tals com la variació lingüística, les varietats lingüístiques, els sociolectes i el llenguatge de gènere per tal de poder dur a terme l'estudi posterior de les obres amb una bona comprensió base de la sociolingüística, concretament dels termes necessaris en aquest estudi.

Durant el segon capítol es revisaran els estudis previs sobre el llenguatge de gènere al japonès amb la finalitat de tenir en consideració què i com s'ha explorat aquest tema amb anterioritat i poder formular una hipòtesi i preguntes adients per a l'estudi en qüestió.

Previ a la resolució de les preguntes formulades durant el segon capítol, el tercer capítol tracta la metodologia, en què s'exposa el mètode que es farà servir al llarg de tot l'estudi.

L'anàlisi i comparació de les obres escollides per tal de tenir una visió clara de l'evolució del llenguatge de gènere comporta el quart i últim capítol; estudi i resultats. Finalment, el treball conclourà amb la reflexió final i una bibliografia dels articles i obres referenciades al llarg de l'escrit.

2. Marc teòric

Abans de començar amb l'estudi del llenguatge de gènere, en aquest primer capítol es durà a terme un repàs de la terminologia i estudis més importants sobre la variació lingüística per al posterior anàlisi de l'evolució del llenguatge de gènere.

2.1. Variació lingüística

Una llengua és una via de comunicació només accessible al seu grup de parlants, és a dir, aquells que tenen la capacitat d'entendre i utilitzar-la. D'això se'n diu la *comunitat lingüística* (Gumperz, 1962), sense la qual una llengua no tindria motiu per existir.

D'aquesta manera, els usuaris d'una llengua són els que, al temps que la fan servir, tenen la capacitat d'alterar-la i canviar-la amb motiu de satisfer les seves necessitats en la interacció social. La variació lingüística sorgeix quan, resultant d'aquests canvis i l'evolució de la llengua, es creen dos o més models o estructures lingüístiques amb el mateix significat.

Segons Pilar García Mouton (2015, citat a Hernández et al., 2015), la variació lingüística no és més que una llengua en la qual, en el seu estat habitual, conviuen diversos models i elements lingüístics. Quan dos d'aquests elements comparteixen la mateixa funcionalitat, és a dir, s'utilitzen amb el mateix significat, es converteixen en les variants que formen una variació lingüística.

Les variacions poden estar condicionades per diferents variables: lingüístiques o extralingüístiques. Aquest segon grup de variables està conformat per la geografia, la història, i el context en què es crea la variació. Però els factors extralingüístics no tenen la capacitat d'afectar lliurement a la llengua, sinó que estan restringits pel mateix sistema lingüístic, pel que la creació de variacions lingüístiques en una llengua queda limitada per les seves normes.

Segons Moreno (1998), quan les variables extralingüístiques (especialment socials) afecten a una variació, aquesta es considera com una variació sociolingüística, atès que ja no només és afectada pels factors lingüístics sinó també socials.

La variació tant lingüística com sociolingüística es pot donar en tots els nivells d'una llengua, pel que es reconeixen les variacions: fonètica-fonològica, gramatical (incloent-hi morfològica i sintàctica), lèxica, i pragmàtica-discursiva. De la mateixa manera, cada tipus és afectat en menys o més grau pels factors lingüístics i extralingüístics.

D'altra banda es troben les variacions diacròniques i sincròniques. El primer grup se centra en l'estudi d'una única variant en diferents períodes de temps (Hock & Joseph, 1996), mentre que la sincrònica considera una o més variants amb el mateix significat en la mateixa franja temporal i va ser introduïda per primer cop per Ferdinand de Saussure (1916). En el cas d'aquest treball, s'estudia una variació diacrònica, tractant-se de l'evolució d'una variant (el llenguatge de gènere) a través de diferents dècades.

Segons Moreno (1998), l'estudi de les variacions ha portat a la definició de tres principals equivalències entre elles, de les que es distingeixen la identitat referencial, l'equivalència semàntica i l'equivalència funcional o pragmàtica. En el primer cas, la identitat referencial sorgeix quan dues variants fan referència al mateix. L'equivalència semàntica inclou les variants amb diferències de significat condicionades per factors socials i contextuals, mentre que l'equivalència funcional o pragmàtica, com indica el seu nom, és en la qual la intenció comunicativa és la mateixa, tot i haver-hi diferències importants en la forma.

D'altra banda, també és important tenir una bona comprensió de com funciona i com s'entén el concepte de la llengua per a poder estudiar-la en relació amb altres variants. D'acord amb la teoria de Corseriu (1973, citat a Moreno, 1998, p. 135), la llengua pot dividir-se en tres parts de menys a més superficial respectivament; sistema, norma i parla. Segons aquesta teoria, les normes sociolingüístiques es troben entre la norma i la parla, ja que no són completament lliures i estan restringides per les normes de la llengua. Així doncs, si una variació sociolingüística és més regular, s'aproparà a la part formal i abstracta del sistema i les normes, mentre que si és irregular, pertany a la part més dinàmica de la parla.

La variació sociolingüística apareix quan la variació lingüística està determinada no només per condicions purament lingüístiques, sinó també socials. Així doncs, s'han de considerar factors socials com el gènere, l'edat, la classe social, el nivell d'educació o la professió d'un individu.

Una característica particular dels factors socials és que són irregulars, pel que no incideixen de la mateixa manera en el mateix model lingüístic en dues comunitats diferents. S'ha de tenir en compte que els factors socials no estan considerats de la mateixa manera a totes les comunitats, sinó que l'ordre de prioritat pot variar entre societats i cultures diferents (Moreno, 1998).

2.2. Sociolectes

Dins de l'estudi de la lingüística també es troba la *varietat lingüística*, que no s'ha de confondre amb la variació. Si la variació consisteix en els diversos models i estructures d'una llengua que comparteixen la mateixa funció, una varietat lingüística es defineix com una manifestació del llenguatge amb un determinat ús social: un conjunt d'elements o patrons associats amb factors externs o socials (Moreno, 1998).

En aquest grup s'inclouen varietats com els dialectes, determinats per factors geogràfics, els registres o estils que depenen de la situació comunicativa, i els sociolectes, associats als factors socials com ara el gènere, l'edat o l'educació. Tot i que al camp de la lingüística pot haver-hi problemes de diferenciació entre ells, aquest apartat se centrarà en els sociolectes: la manifestació d'un dialecte en un grup social concret.

La variació lingüística reconeix la variable social del gènere entenent el gènere com una part de la identitat sociocultural que neix durant la socialització (que és diferent al sexe; una característica biològica des del naixement). D'aquesta manera, la variable social de gènere determina de quina manera la identitat de gènere afecta a la utilització de la llengua i dels sociolectes.

No obstant, els estudis de les variables socials (gènere, edat, classe social, nivell d'educació o professió) no sempre parteixen de la mateixa base i, depenent de l'autor, algunes variables són considerades "més importants" que d'altres, mentre que les "menys importants" no tenen tanta influència per si mateixes.

Respecte a aquesta problemàtica, Richard Cameron parla del gènere no com una variable aïllada de la resta, sinó condicionada per altres categories socials i normes lingüístiques. Conclou, per tant, que encara que cada variació sociolingüística serà afectada en major o menor mesura per les diferents variables socials, està clar que totes elles estan inevitablement en contacte i es condicionen entre elles (Cameron, 2005, citat a Moreno, 1998, p. 41).

Si es tenen en compte estudis previs del llenguatge de gènere (entès com la manifestació de la identitat de gènere en la llengua), Labov (1972, citat a Moreno, 1998, p. 43) estableix que les dones són més sensibles als models prestigiosos de la llengua, mentre que els homes fan ús de registres més vulgars i/o locals. Segons el treball d'altres experts, aquest fenomen és causat per diferents factors: la falta de reconeixement de la dona a la societat, la interpretació de situacions formals (que és més probable en les dones) i la tendència a

l'adopció de normes socials acceptades (Chambers & Trudgill, 1980, citat a Moreno, 1998, p. 44). Donat que les dones són més propenses a ser criticades per la societat, tendeixen a adoptar comportaments i parles amb major acceptació i prestigi social.

Si s'estableix que el gènere neix quan un individu comença a socialitzar i es construeix la seva identitat, el llenguatge de gènere també s'origina en aquest moment, quan les diferències de parla entre homes i dones comencen a fer-se notar a conseqüència de l'assignació de rols i estereotips ben diferenciats (Chambers, 1995, citat a Moreno, 1998, p. 44). Els estereotips tenen un important paper en la creació de la identitat de gènere i sociolingüística, ja que no només determinen una certa manera de vestir o actual, sinó també de parla. Quan una estructura lingüística es converteix en una característica limitada a un grup de persones en concret, es crea un estereotip.

2.3. Canvi lingüístic

Per entendre l'evolució del llenguatge de gènere, un dels conceptes clau és el canvi lingüístic: l'evolució d'una llengua o un model lingüístic al llarg del temps i en contacte amb factors extralingüístics. Tot i la semblança entre els conceptes de canvi i variació, cal recordar que la variació no implica necessàriament canvi i pot mantenir-se estable durant un cert període.

L'estudi del canvi lingüístic té dues metodologies principals; l'estudi en temps real i en temps aparent. Els estudis en temps aparent fan un anàlisi de la parla de diferents generacions en un mateix eix temporal i, d'aquest estudi, es dedueix el procés d'evolució d'aquesta parla (com és el cas de l'estudi del llenguatge de gènere a través del *manga*, sense poder estudiar la parla en el moment exacte). Si, d'altra banda, s'estudia en temps real, es fa una investigació de les comunitats de parlants o *comunitat de pràctica* en diferents èpoques per a tenir una millor comprensió del canvi que es vol estudiar.

Quan els nens entren en contacte amb una llengua, inevitablement fixen uns paràmetres específics i formen la seva identitat social segons les variants[1] que utilitzen. Una elecció que, a la vegada, també depèn de factors socials com la comunitat i l'entorn al qual pertanyen (Yang, 2000). D'aquesta manera, posen més o menys pes a una o altra variant

[1] Segons si utilitzen una o altra estructura amb la mateixa funcionalitat. No confondre amb varietat (dialectes, sociolectes, registres, etc.).

lingüística, augmentant o reduint les probabilitats de que la variant pugui sobreviure, evolucionar, o eliminar-se per complet.

El canvi lingüístic és un procés complex que involucra factors extralingüístics socials, geogràfics, psicològics i pragmàtics, de manera que es pot dividir en cinc parts: restriccions (factors que incideixen en el canvi quan aquest té lloc), transició i adaptació al canvi, i actitud i consumació, cadascuna amb les seves pròpies problemàtiques (Weinreich et al., 1968, citat a Moreno, 1998, p. 112).

En la última etapa, la consumació del canvi, sorgeix una problemàtica anomenada "problema d'acció" o "*the actuation problem*", proposada per primer cop per Weinreich et al. (1968, citat a Moreno, 1998, p. 114): per què un canvi lingüístic té lloc en un espai-temps en concret? Perquè en una comunitat, període i llengua específiques? Aquesta problemàtica té a veure amb els ja mencionats factors extralingüístics, ja que tot canvi lingüístic està condicionat per la comunitat de parlants, el moment històric, la ideologia de la societat en qüestió, etc. És l'acumulació de diferents factors el que causa un canvi lingüístic en un espai-temps en concret.

Moreno (1998) ha identificat una sèrie de principis en el canvi lingüístic, començant per la inconformitat: l'origen dels canvis pot associar-se amb l'inconformitat amb les normes sociolingüístiques. El principi del mínim esforç planteja una tendència a la reducció d'informació fonètica per una parla més eficient. Segons el principi de densitat, les comunitats amb més connexió entre els parlants i interaccions més intenses tindrà una parla més diferenciada que les comunitats menys tancades. El principi d'imitació fa referència al principal mètode de difusió dels canvis. Finalment, el principi de contingència estableix que la relació entre els partons socials i el resultat final del canvi és completament arbitrari i no hi ha correlació entre ells.

Més tard, Labov (2001, citat a Moreno, 1998, p. 116) afegeix els seus propis principis per a definir les normes del canvi lingüístic. Primerament, Labov estableix un patró curvilini en què els canvis des de baix s'originen normalment en la classe mitja. Igualment, en aquest tipus de canvi, les dones solen ser més innovadores que els homes. En tercer lloc, segons el principi de la conformitat lingüística de les dones, aquestes solen utilitzar variants amb una major acceptació social i menys estigmatitzades. L'últim principi, el de l'avaluació uniforme, determina que una mateixa comunitat sol tenir una opinió uniforme sobre una o altra variable.

Entendre el concepte de variació lingüística, els sociolectes i el funcionament dels canvis lingüístics és un pas clau per a poder dur a terme un bon estudi sobre l'evolució del llenguatge de gènere. Una vegada la terminologia està clara, resulta més fàcil fer les observacions adients durant l'estudi. No obstant, és igual d'important tenir una bona base de les investigacions que altres acadèmics han realitzat de la temàtica.

3. Estat de la qüestió

Es pot trobar un gran nombre d'estudis sobre l'origen i el context històric en què es va desenvolupar el llenguatge de gènere al japonès, així com investigacions recents de la seva situació actual i en relació amb la política, les ideologies o la cultura. No obstant, l'evolució del llenguatge de gènere a través del *manga* és una perspectiva molt poc explorada fora del Japó, tot i que avui dia suposa un medi amb una gran crescuda a nivell de popularitat arreu del món.

Al llarg d'aquest capítol es farà una revisió a través dels diferents estudis que s'han dut a terme fins ara sobre la temàtica del llenguatge de gènere i la seva evolució, des del context en què neix fins a algunes propostes sobre la possible influència del *manga* en aquest fenomen.

3.1. Context històric

Segons els estudis de Miyako Inoue (2002) sobre la història del llenguatge femení al Japó, per entendre les circumstàncies que van portar a la seva creació, cal mirar enrere i començar des del període Meiji, de 1868 al 1912. Aquesta és una època marcada per la influència dels Estats Units, que provoca una tendència cap a l'occidentalització del país. Això va provocar un conflicte entre la conservació de la tradició i la modernització total i, consegüentment, la politització de la dona (i la seva parla), que havia de representar la part més tradicional del Japó.

En aquest context sorgeix la figura de l'anomenada *ryōsai kenbo*, la "bona dona i sàvia mare" com a producte de la politització de la llengua i la dona; una dona que no parla massa i una mare que aconsella i cuida dels seus fills.

La *ryōsai kenbo* neix en contrast amb el *salaryman*, el símbol de l'home modern i treballador, pel que més enllà del llenguatge femení assimilat a les dones, el llenguatge estàndard del japonès esdevé aquell de l'home amb educació de classe mitja a Tòquio, és a dir, el del *salaryman*.

Tots aquests canvis en la llengua queden registrats gràcies al moviment del *genbun itchi*, un moviment sorgit durant el període Meiji per a la unificació de la llengua escrita i la llengua vernacla, donat que fins aquell moment el japonès escrit era molt complex i en molts casos inaccessible. És gràcies al moviment del *genbun itchi* què la llengua vernacla es comença a utilitzar en la literatura.

D'aquesta manera, el naixement del llenguatge de gènere japonès està connectat amb la política com a producte de la reforma social i la modernització del país (Inoue, 2002).

En definitiva, el llenguatge femení en el japonès és aquell espai en què es crea un estereotip de la dona tradicional en contrast amb la modernització del país. D'aquesta manera, les dones que s'adaptin al model seran considerades com a "ideals" (Inoue, 2004).

3.2. Evolució del llenguatge de gènere

A posteriori, i segons un altre treball d'Inoue (2002), hi ha hagut una clara tendència cap a la unificació de les diferències del llenguatge de gènere. Si parlem del to, per exemple, el de les dones japoneses és cada cop més greu, apropant-se al de les dones americanes, que és el punt de referència de l'estudi, una comparació proposada com a un possible índex de l'evolució del Japó respecte als Estats Units. Aleshores, Inoue atribueix el canvi en el to al canvi en la situació de la dona japonesa en la societat.

Més recentment, Alpatov (2016) estableix una sèrie de característiques distintives de la parla masculina i femenina en el japonès (tot i que aquestes tendències són de caràcter general i també es poden observar a altres llengües). La parla femenina se centra sobretot en la forma: és més suau, educada, modesta i atenta que la masculina, que es defineix per ser clara i directa, amb l'objectiu de transmetre informació per sobre de la part emotiva.

En el seu estudi del llenguatge de gènere al Japó, analitza l'eix de l'edat, arribant a la conclusió que la parla femenina i masculina segueixen una mena de corba en que les diferències es van fent més notòries a mesura que els nens creixen fins a arribar al context laboral, on són més apreciables. D'aquesta manera, el contrast creix fins els 50 o 60 anys quan, un cop arriba la jubilació, decreixen i es fan més semblants.

Un dels possibles motius pel que ocorre aquest fenomen és l'alt grau de jerarquització que existeix al món laboral, en el qual les dones solen quedar relegades a treballs menys prestigiosos mentre que els homes aconsegueixen pujar en l'escala social amb molta més facilitat. A més, estableix Alpatov, tant els homes com les dones utilitzen el llenguatge de gènere de forma inconscient, com una norma social més, de manera que s'ha de fer un esforç conscient per a evitar-lo, sobretot en un context públic o empresarial, on l'adequació al teu rol és de gran importància.

Tenint en compte aquest fet, en el mateix estudi d'Alpatov (2016), s'explica com la imatge d'una dona amb poder dins d'una empresa és negativa. Si bé els homes poden parlar amb

autoritat i donar ordres, les dones que adopten aquest rol són vistes de manera negativa i fins i tot de mala educació, ja que no és la parla "adequada" per a una dona, que hauria d'adoptar una llengua més suau, sense imposar-se als altres. D'aquesta manera les dones, tot i ocupar una posició de superioritat, segueixen sense poder utilitzar la parla de manera òptima.

3.3. El llenguatge de gènere i el manga

Segons Alcaide (2024), els esdeveniments que han tingut lloc darrerament en relació a l'evolució del llenguatge de gènere tenen molt a veure amb el *manga*, ja que és una de les fonts principals d'entreteniment dels infants i una gran influència en l'assignació de rols de gènere.

Primer, al *manga* es poden distingir els següents gèneres; *shōnen*, *shōjo*, *seinen*, *josei* i *kodomo*. Inicialment, cadascun d'aquests gèneres estava associat amb un gènere i edat concrets, essent el seu públic principal. L'objectiu del *shōnen* i el *shōjo* eren els nois i les noies joves, mentre que el del *seinen* i el *josei* eren els homes i dones més adults, respectivament. Finalment, el *kodomo*, com indica el seu nom, està dedicat als nens més petits.

Tots aquests gèneres tenen unes certes pautes argumentals i arquetips de personatge segons el públic al que es vol arribar. El *shōnen* es caracteritzen per protagonistes masculins joves i forts, per exemple. D'altra banda, els *shōjo* solen tractar històries d'amor amb protagonistes femenines. Tot això es veu reflectit també en el llenguatge de gènere, que serà més masculí i informal al *shōnen* i *seinen*, i més femení i formal a les històries del *shōjo* i *josei*.

Si bé les bases dels gèneres no han canviat massa, el públic sí ho ha fet, i és que segons l'estudi d'Alcaide (2024), hi ha hagut una recent hibridació dels gèneres de *manga* en què el consum de revistes categoritzades per gènere ha baixat, i el consum individual de títols de *manga* ha augmentat. De la mateixa manera, el públic s'ha diversificat i nois, noies, i adults consumeixen títols de manera individual sense importar el gènere al que pertanyen ni si és el gènere "adequat" segons el seu sexe i edat. Aquest fet, a la vegada, ha provocat una major experimentació amb els gèneres, creant combinacions de *shōnen* i *seinen*, per exemple.

Segons un estudi de Nakamura (2020), les diferències en la parla femenina i masculina en el japonès són principalment fonològiques, morfològiques i lèxiques; concretament

l'entonació, les partícules a final de frase i els pronoms personals. D'acord amb la seva teoria, l'augment de la diversificació en la consumició de *manga* és una de les causes que ha provocat recents canvis en el llenguatge de gènere. Altres autors refermen aquesta teoria a través de diferents estudis de camp, com ara el de Miyazaki (2004), què relaciona l'augment en l'ús de pronoms personals masculins als instituts japonesos en nois i noies amb l'augment de consumició de *manga*.

No obstant, tot i proposar la hipòtesi de la influència del *manga* (concretament del procés d'hibridació de gèneres) en els canvis del llenguatge de gènere, també destaca la falta de correlació entre les dades i els estudis, és a dir, les alteracions de la parla femenina i masculina no coincideix amb la parla que es pot llegir als diàlegs de *manga*.

Per a resoldre aquesta problemàtica, Nakamura (2020) formula tres propostes. En primer lloc, és possible que els diàlegs al *manga* estiguin marcats per l'evolució de la parla, i no a l'inrevés. D'altra banda, també és cert que l'edat dels *mangaka* (autors de *manga*) i la dels lectors no coincideix, ja que el *mangaka* sol tenir més edat que el consumidor. Això provoca un endarreriment en el progrés i adequació de la parla del *manga* a la parla real. Finalment, pot ser que esdeveniments com el que planteja Miyazaki (2004) al seu estudi siguin fets aïllats i, en aquest cas, l'augment de pronoms personals masculins en noies d'institut tingui a veure amb l'augment de consumició de diversos gèneres de *manga*, en els quals hi ha més percentatge de personatges masculins amb els que es poden identificar.

Si bé està clar que hi ha hagut canvis recents en el llenguatge de gènere, sobretot entre la joventut, aquest camp d'estudi és molt ampli i depèn d'un gran nombre de variants com la regió, la classe social, l'edat, etc. Més enllà dels estudis mencionats en aquest capítol, la majoria d'escrits que s'han dut a terme fins ara se centren sobretot en l'estereotip de la parla femenina: la dona de classe mitja a Tòquio. És per aquest motiu que és igual d'important aprofundir i realitzar anàlisis i treballs sobre el llenguatge de gènere en diferents contexts i tenint en compte altres variants com la regió, la classe social, la comunitat en què es mouen les persones, etc.

En aquest cas, el *manga* és un bon punt de referència, ja que és un dels mitjans amb més consumició del Japó i un arxiu a través del qual poder avaluar l'evolució del llenguatge de gènere sense necessitat de fonts primàries com seria viure en els anys 80, per exemple, donat que el llenguatge de l'època queda reflectit en el *manga*.

3.4. Hipòtesi i qüestions del treball

El principal objectiu del treball és determinar quina ha estat l'evolució del llenguatge de gènere en el *manga* des dels anys 80 fins l'actualitat. Per assolir-lo, l'anàlisi es durà a terme tenint en compte diverses qüestions.

En primer lloc, com s'expressen els personatges i quines són les marques lingüístiques principals assignades a cada gènere és un dels indicadors clau per a poder comparar cada dècada i establir una correcta línia temporal de l'evolució del llenguatge de gènere en aquest mitjà. Seguidament, seria interessant dur a terme una anàlisi de la relació entre els estereotips i la parla. Quina posició ocupa la llengua en la creació de la identitat i el rol d'un personatge?

Conseqüentment, i segons el que s'ha vist fins ara, la hipòtesi de l'estudi és la següent: **el llenguatge de gènere en el *manga* japonès ha evolucionat des d'un estil rígid i diferenciat per a homes i dones seguint un determinat arquetipus de personatge en la dècada de 1980, fins a un llenguatge actual més unificat, flexible i divers sense importar el tipus de personatge i gènere.**

4. Metodologia

Per assolir els objectius de l'estudi, respondre les preguntes de recerca formulades i comprovar la hipòtesi establerta, s'han adoptat els mètodes que s'exposaran a continuació.

El treball se centra en estudiar l'evolució del llenguatge de gènere al japonès a través del *manga* des de la dècada de 1980 fins a l'actualitat. Amb l'objectiu de cobrir tant el públic masculí com el femení, una bona diversitat de personatges i fer un estudi realista, s'han escollit quatre *manga* per dècada, dos del gènere *shōnen* i dos del gènere *shōjo*.

En el cas dels *shōnen* podem trobar: *Dragon Ball* (1984 – 1995) i *Hokuto no Ken* (1983 – 1988) per a la dècada del 1980, *Hunter x Hunter* (1998 – actualitat) i *YuYu Hakusho* (1990 – 1994) per al 1990, *Hagane no Renkinjutsushi* (2001 – 2010) i *Bleach* (2001 – 2016) a partir del 2000, *Shingeki no Kyojin* (2009 – 2021) i *Kimetsu no Yaiba* (2016 – 2020) de la dècada de 2010, i *Chainsaw Man* (2018 – actualitat) i *Kaiju No.* 8 (2020 – 2025) com els més actuals.

D'altra banda, s'han escollit els següents *shōjo*: *Tokimeki Tonight* (1982 – 1994) i *Garasu no Kamen* (1976 – actualitat) en primer lloc, *Bishōjo Senshi Sailor Moon* (1992 – 1997) i *Cardcaptor Sakura* (1996 – 2000) com a representants de la dècada de 1990, *Kimi ni Todoke* (2006 – 2017) i *Lovely Complex* (2001 – 2006) al 2000, *Ao Haru Ride* (2011 – 2015) i *Orange* (2012 – 2015) durant la dècada del 2010 i, finalment, *Yubisaki to Renren* (2019 – actualitat) i *Yamada-kun to Lv999 no Koi wo Suru* (2019 – actualitat).

El *manga*, com ja s'ha destacat a altres apartats anteriors, és un dels mitjans amb més consumició al Japó, i amb una gran crescuda de popularitat a nivell mundial en els últims anys. L'elecció d'obres, per tant, ha estat deliberada, donat que els *manga* escollits són de gran renom i, per tant, poden haver tingut un major impacte en la parla dels nois i noies japonesos que altres obres menys conegudes.

La primera part de l'anàlisi es tracta d'una anàlisi quantitativa, pel que les dades recollides es classificaran numèricament per a tenir clars els patrons d'utilització de les variants lingüístiques segons el gènere. En primer lloc, es durà a terme una lectura dels 5 primers capítols de cada obra, per tal de tenir clar els personatges principals, el seu rol, i l'argument de la història. Durant la lectura es tindran en compte les diferències en la parla dels personatges masculins i femenins, centrant-se en els pronoms personals i les partícules a final de frase, que solen ser bons marcadors de la parla masculina i femenina

també considerats i analitzats a altres estudis (Unser-Schutz, 2014). D'aquesta manera es podrà comprovar si realment els patrons de parla de gènere es mantenen a través de les dècades i com han canviat fins ara.

Aquesta primera part es tracta d'una anàlisi quantitativa, pel que les dades recollides es classificaran numèricament per a tenir clars els patrons d'utilització de les variants lingüístiques segons el gènere.

Un cop les dades estan ordenades, es passarà a la segona fase de l'estudi, en que aquestes es faran servir per a analitzar diversos punts: les diferències que puguin o no mostrar-se entre la parla masculina i femenina en una mateixa dècada, quina manera la parla de cada gènere evoluciona amb el temps, si les diferències decreixen o no amb el temps, si hi ha cap mena de relació entre el tipus de personatge i la parla, etc.

Finalment, a la redacció del treball, les dades analitzades s'exposaran de manera que es pugui fer una comparació entre la parla masculina i femenina.

5. Estudi i resultats

5.1. Manga de la dècada de 1980

	Dragon Ball		Hokuto no Ken		Tokimeki Tonight		Glass Mask	
	PM	PF	PM	PF	PM	PF	PM	PF
Aitsu	0	0	3	0	0	0	0	0
Atashi	0	0	0	0	0	0	0	80
Anata	0	1	1	0	1	49	4	56
Anta	3	34	4	0	3	5	0	13
Onore	1	0	0	0	0	2	0	0
Omae	22	0	9	0	43	3	6	16
Omaesan	0	1	0	0	0	0	0	1
Omee	0	0	4	0	0	0	0	0
Ora	22	0	0	0	0	0	0	19
Ore	0	0	19	0	20	0	4	0
Kisama	0	0	19	0	0	0	0	0
Kimi	0	0	0	0	0	11	19	0
Koitsu	0	0	0	0	2	0	0	0
Jibun	0	0	3	0	2	7	2	11
Temee	0	0	9	0	0	0	1	0
Boku	0	0	0	0	8	3	13	0
Yatsu	0	0	15	0	5	3	1	0
Yarou	0	0	5	0	0	0	1	0
Washi	4	0	2	0	17	0	1	0
Watakushi	0	0	0	0	1	0	0	3
Watashi	2	30	1	0	9	89	0	58
Ware	0	0	2	0	0	1	2	0
Sa	0	0	2	0	13	1	5	4
Ja	5	0	12	0	0	0	0	0
Ze	0	0	18	0	0	0	4	0
Zo	22	0	6	0	38	2	13	1
Na	12	0	16	0	62	18	22	18
Ne	5	28	2	0	18	91	18	89
Ya	4	0	0	0	0	0	0	0
Yo	9	61	25	0	85	162	35	181
Yona	0	0	0	0	1	0	0	0
Yone	0	8	0	0	1	8	0	2
Wa	0	22	1	0	6	77	1	94
Wane	0	15	0	0	0	27	0	16
Wayo	0	13	0	0	0	24	0	12
Wayone	0	0	0	0	0	1	0	0

PM: Personatge masculí PF: Personatge femení

Blanc: Pronoms personals neutres Taronja clar: Pronoms personals femenins

Taronja fosc: Pronoms personals masculins

Aquesta primera taula que es farà servir per l'anàlisi es compon per quatre *manga* de la dècada del 1980: *Dragon Ball* i *Hokuto no Ken* com els *shōnen* (marcats en blau), i *Tokimeki Tonight* i *Glass Mask* del gènere *shōjo* (marcats en rosa). A la banda de l'esquerra es troben els pronoms personals (de color taronja) i les partícules finals (de color verd). D'aquesta manera queden registrats el nombre de cops que cada pronom i partícula final ha estat utilitzat per un personatge masculí o un personatge femení a cada obra.

Abans de començar amb l'estudi de la taula, s'ha de tenir en compte les bases dels pronoms personals: quins pertanyen a la primera i la segona persona, i quins són considerats com a propis del llenguatge masculí i femení.

Entre els pronoms personals en primera persona es troben: *atashi*, *onore*, *ora*, *ore*, *jibun*, *boku*, *washi*, *watakushi*, *watashi* i *ware*. De tots aquests, *atashi* té una connotació més femenina, mentre que *onore*, *ora*, *ore*, *jibun*, *boku*, *washi* i *ware* són normalment utilitzats en el llenguatge masculí. D'altra banda, *watashi* i *watakushi* serien la versió més neutra dels pronoms personals en primera persona. Tot i que generalment es fan servir més freqüentment en el llenguatge femení, en una situació formal poden ser utilitzats indistintament per ambdós gèneres.

Quant a la segona persona, els pronoms personals que apareixen a la taula són els següents: *anata*, *anta*, *omae*, *omaesan*, *omē*, *kisama*, *kimi* i *temē*. En aquest cas, el pronom propi del llenguatge femení seria *anta*. Altrament, *omae*, *omaesan*, *omē*, *kisama*, *kimi* i *temē* tenen una clara connotació masculina. Novament, *anata* és el pronom neutral, però en context informal apareix utilitzat per més dones que homes.

Finalment, els pronoms personals *aitsu*, *koitsu*, *yatsu* i *yarō* serien més propis de la tercera persona. Són considerats com a despectius i extremadament vulgars, pel que tenen tendència a aparèixer més freqüentment a la parla masculina, tot i que no pertanyen a cap tipus de parla específicament.

En definitiva, hi ha una major diversitat de pronoms personals masculins, tant a la primera com a la segona persona, tots ells de caràcter més informal i fins i tot vulgar. En canvi, a més dels pronoms personals propis del llenguatge femení, els pronoms personals formals, que en teoria són neutres, són també més utilitzats per dones (sobre tot en situacions informals).

Començant pels pronoms personals més utilitzats pels personatges masculins, el pronom en primera persona *ore* i en segona persona *omae* són els més freqüents tant al *shōnen* com al *shōjo*, mencionats un total de 43 i 80 cops respectivament. Cal mencionar l'ús especial de *ora* (concretament 22 cops) a *Dragon Ball*, ja que és típic del personatge de Son Goku i un pronom de connotació més rural, donat que al principi de la història viu sol a les muntanyes. D'altra banda, el pronom en primera persona *boku* s'esmenta 21 vegades a les obres del gènere *shōjo*, però cap vegada al *shōnen*, potser donat al fet que té un valor menys fort i informal que *ore*, per exemple. Altres pronoms com ara *yatsu*, *yarō* o *temē*, encara que poden ser citats, apareixen amb molta menys freqüència que els ja mencionats abans.

> **オラ**がもってる！**Ore** ga motteru!
> Jo ho porto! (*Dragon Ball*)

> **おまえ**これをさがしてるの？**Omae** kore o sagashiteru no?
> Estàs buscant això? (*Dragon Ball*)

> **ぼく**がそんなに冷たくみえますか？**Boku** ga sonna ni tsumetaku miemasuka?
> Jo semblava així de fred? (*Glass Mask*)

Per últim, està el cas de *kisama*, un pronom en segona persona molt informal i de caràcter fort que, en aquesta taula, és utilitzat únicament a *Hokuto no Ken* en 19 ocasions, un *manga* que es caracteritza des del primer moment pels personatges masculins i forts i les lluites a cada capítol. El del pronom *kimi* també és un cas especial, ja que només es veu als personatges masculins de *Glass Mask*, concretament utilitzat 19 cops principalment per un personatge anomenat Masumi Hayami, un home adult de classe alta, i referint-se a Maya, la protagonista, una noia més jove, inexperta i de classe més baixa. És per aquest motiu que, en aquest context, *kimi* pot ser una manera de marcar la superioritat social de Masumi sobre Maya.

> **きさま**かぁおれの仲間をやったのは！**Kisama** ka ore no nakama o yatta no wa!
> Tu vas matar els meus companys! (*Hokuto no Ken*)

> **きみ**　名前は…？**Kimi** namae wa…?
> Tú, el teu nom? (*Glass Mask*)

En el cas de l'ús de pronoms personals per personatges femenins, hi ha una clara preferència per la primera persona *watashi*, un pronom formal i neutre que és citat 177 cops en total, tant al *shōnen* com al *shōjo*. Si es parla del *shōjo*, apareixen també en gran quantitat la segona persona *anata* (105 cops) i la primera persona *atashi* (80 cops), aquest últim essent una versió més informal i femenina de *watashi*. Al *shōnen*, en canvi, destaca l'ús del pronom *anta* (34 cops), la versió informal i més directa de *anata*.

> **わたし**の心のうらはらに。Watashi no kokoro no urahara ni.
> Al contrari que el meu cor. (*Glass Mask*)

> ください！**あたし**にその券！Kudasai! **Atashi** ni sono ken!
> Si us plau! Dona'm el tiquet! (*Glass Mask*)

> **あなた**どうしたのその姿は!?**Anata** dōshita no sono sugata wa!?
> Estimat, què t'ha passat que vens així!? (*Glass Mask*)

> ちょっと**あんた**。Chotto **anta**.
> Ei, tú. (*Glass Mask*)

També es poden trobar situacions excepcionals. Tot i la clara tendència dels pronoms més suaus per als personatges femenins i més forts per a personatges masculins, els pronoms *omae* i *ora* també són mencionats per, en aquest cas, la protagonista de *Glass Mask*, Maya Kitajima, 19 i 16 cops respectivament. Aquesta és una situació especial, ja que durant els primers capítols, la protagonista participa a l'obra teatral del seu institut amb el paper de bruixa malvada que viu al bosc, i el personatge ha d'adoptar una parla informal, brusca i rural, el que justifica l'ús dels pronoms personals *ora* i *omae*.

> **おら**のせいではないのに。**Ora** no sei de wa nai no ni.
> Però no és culpa meva. (*Glass Mask*)

Una altra situació especial és la de *Hokuto no Ken*, que no té cap marca a la columna PF, donat que l'únic personatge femení que va aparèixer no va parlar durant els cinc primers capítols, i només va mencionar el nom del protagonista en una ocasió, pel que aquesta obra serà omesa i només es parlarà de *Dragon Ball*, *Tokimeki Tonight* i *Glass Mask*.

Si es veu des del punt de vista estadístic, *ore* i *omae* són els més utilitzats per personatges masculins, sumant un 39,05% del total de pronoms personals mencionats a ambdós gèneres. Aquestes primeres posicions estan seguides per *ora*, *boku*, *kisama* i *kimi*, cadascun amb un 6% aproximadament de freqüència d'ús.

Els personatges femenins, en canvi, són més constants amb el seu ús de pronoms personals, ja que només *watashi* suposa un 35,68% de l'ús total, seguit per *anata*, amb un 21,17% i *atashi*, que té el 16,13%. Finalment, *anta*, un pronom més informal i rude consta del 6,8%.

Sense tenir en compte els casos especials com el de Son Goku a *Dragon Ball*, o Maya a *Glass Mask*, destaca una clara diferenciació tant entre els gèneres com entre els personatges masculins i femenins en general. Si bé els personatges masculins solen utilitzar pronoms informals, forts i masculins, els personatges femenins s'inclinen cap als pronoms més suaus, formals i femenins. No obstant, el gènere del *manga* també afecta a la parla: al *shōnen* hi ha més presència de pronoms forts i informals (*ore*, *omae*, *anta*) que al *shōjo*, en què són més suaus i formals (*boku*, *atashi*, *anata*).

Les partícules a final de frase, d'altra banda, són menys rígides que els pronoms personals, ja que s'observa un ús més indistint entre personatges masculins i femenins. Però abans d'entrar en les dades, igual que amb els pronoms, és important entendre el significat i ús de cada partícula.

En primer lloc, la partícula *yo* és potser la més neutra de totes les mencionades, i serveix per a emfatitzar la informació que es dona. *Sa*, d'altra banda, seria una versió més casual i de connotació masculina que *yo*. La partícula *ja* és també de to casual, normalment per a introduir un altre tema en la conversa.

La partícula *wa* utilitzada a final de frase serveix per expressar la teva opinió o pensament de manera més suau que altres partícules, a la vegada que és més utilitzat a la parla femenina. *Ne* serveix per a confirmar la informació que es dona, tot i que té una connotació femenina.

Na és la versió més forta i més mencionada a la parla masculina. *Zo* i *ze* són dos partícules amb to assertiu i informal, la segona menys forta que la primera. Ambdues són més freqüents al llenguatge masculí que al femení. Per últim, la partícula *ya*, tot i que no apareix molt, pot ser tant imperatiu, com d'invitació. En general, té un to casual i masculí. *Ya* té un altre ús al dialecte de Kansai (al centre del Japó), ja que funciona com a substitut de la terminació *da* (del verb ser), però aquest no serà considerat en aquest treball.

Quant als personatges masculins, la partícula final d'ús més freqüent és, sens, dubte, *yo*, amb 154 mencions i el 33,4% d'ús total. Els següents són *na*, amb un 24,3% i *zo*, amb el

17,14%. Aquestes partícules no fan distinció de gènere entre *shōnen* i *shōjo*. En canvi, la partícula *ne*, tot i ser menys utilitzada, apareix més al *shōjo*, potser relacionat amb el fet que és més suau i també utilitzada per personatges femenins, mentre que *ja* i *ze*, solen aparèixer al *shōnen*, totes amb menys del 10% d'ús.

> みろ**よ**　あれを！Miro **yo** are o!
> Mira allò! (*Hokuto no Ken*)

> わかる**な**リン…Wakaru **na** Rin…
> Ho entens, veritat? Rin… (*Hokuto no Ken*)

La partícula final més utilitzada pels personatges femenins és, igual que els masculins, la partícula *yo* amb el 41,43% del total (mencionada no menys de 404 cops). Altres també destacables són *ne*, que suposa un 21,33% i *wa* amb un 19,79%. *Wane* i *wayo* són variacions que, tot i que amb menys freqüència (un 5% aproximadament cadascuna), apareixen d'igual manera tant al *shōnen* com al *shōjo*.

> いつものこと**よ**。Itsumo no koto **yo**.
> És el de sempre. (*Tokimeki Tonight*)

> みんな上手**ね**。Minna jōzu **ne**.
> Tots són molts bons. (*Glass Mask*)

> しらない**わ**。まだきてないの？Shiranai **wa**. Mada kitenai no?
> Ni idea. Encara no ha vingut? (*Glass Mask*)

Es pot percebre que la partícula *yo* és un cas especial, donat que és utilitzada per personatges femenins i masculins indistintament. No obstant, a la resta de casos ocorre com amb els pronoms personals, en què hi ha partícules més assimilades amb els personatges masculins, com *na* i *zo*, i altres més femenines, com és el cas de *ne* i *wa*.

5.2. Manga de la dècada de 1990

	Hunter x Hunter		Yu Yu Hakusho		Sailor Moon		Cardcaptor Sakura	
	PM	PF	PM	PF	PM	PF	PM	PF
Aitsu	2	2	6	4	1	3	0	0
Atakushi	0	0	0	0	0	1	0	0
Atashi	0	0	0	11	0	81	0	0
Anata	0	1	3	0	0	14	0	2
Anta	1	2	0	25	0	4	0	0
Onore	0	0	0	0	0	1	0	0
Omae	18	1	16	0	3	5	5	0
Omee	1	0	8	2	0	0	0	0
Ore	48	0	58	0	8	0	3	0
Kisama	0	0	3	0	0	0	0	0
Kimi	9	0	0	0	0	0	0	0
Koitsu	2	0	8	0	1	1	1	0
Jibun	0	0	1	2	0	2	0	1
Temee	2	0	10	1	0	0	0	0
Boku	0	0	9	0	6	0	5	0
Yatsu	19	0	22	3	1	4	0	1
Yarou	0	0	10	0	0	0	0	0
Washi	0	2	0	0	0	0	0	0
Watakushi	0	0	0	0	0	4	0	0
Watashi	10	5	0	12	3	2	0	32
Ware	4	0	1	0	4	3	0	0
Sa	13	1	8	17	6	10	0	0
Ja	3	1	0	0	0	1	0	0
Ze	43	0	10	0	2	3	0	0
Zo	15	0	32	2	5	2	1	1
Na	47	3	55	5	18	22	7	1
Ne	28	3	4	52	4	54	8	20
Ya	2	0	5	0	0	0	0	0
Yo	56	5	90	49	25	85	15	37
Yona	1	0	1	0	1	0	0	0
Yone	1	0	1	5	0	9	1	10
Wa	0	1	0	4	0	59	0	23
Wane	0	0	0	2	0	13	0	4
Wayo	0	0	0	7	0	16	0	0
Wayone	0	0	0	0	0	1	0	0

PM: Personatge masculí PF: Personatge femení

Blanc: Pronoms personals neutres Taronja clar: Pronoms personals femenins

Taronja fosc: Pronoms personals masculins

Seguint amb els *manga* de la dècada de 1990, la llista conté *HunterxHunter*, *Yu Yu Hakusho*, *Sailor Moon* i *Cardcaptor Sakura*, dos *shōnen* i dos *shōjo* respectivament.

Observant la taula, es pot veure que, novament, en el cas dels personatges masculins, *ore* és el pronom personal més utilitzat, sobretot al gènere *shōnen*, amb un 37,5% d'ús total, molt més alt que a la dècada anterior, en què suposava un 13,65%. *Boku*, l'altre pronom personal de primera persona, assimilat més al gènere *shōjo* per la seva connotació menys forta, es manté com estava, amb un 6,4% d'ús.

> **ボク**今回手ェぬいたんだケド。**Boku** konkai te nuitan dakedo.
> Aquest cop m'he deixat anar una mica. (*Sailor Moon*)

> **オレ**はレオリオという者だ。**Ore** wa Reorio to iu mono da.
> Jo soc Leorio. (*HunterxHunter*)

Altres pronoms en primera persona com *ware* i *watashi* també apareixen, però amb molta menys freqüència. *Ware* és molt poc utilitzat, amb menys del 5%, mentre que *watashi* és un cas especial. Si bé és un pronom personal neutre, tot i que molt utilitzat per personatges femenins, en aquest cas apareix sobretot a *HunterxHunter* i mencionat per Kurapika, un personatge que, al contrari que els seus companys més impulsius i enèrgics, té una personalitat molt més reservada i un to més educat, el que justifica l'ús tan accentuat de *watashi* per sobre d'altres formes més vulgars com *ore*.

> **私**の名はクラピカ。**Watashi** no na wa Kurapika.
> El meu nom és Kurapika. (*HunterxHunter*)

Els següents pronoms personals més utilitzats per sota de *ore* són els pronoms en segona persona *omae* i *yatsu*, amb exactament el mateix percentatge: 13,46%. Ambdós es repeteixen principalment al *shōnen* per la seva connotació masculina, forta i informal. Altres pronoms menys utilitzats però que també apareixen al *shōnen* són *temē*, *koitsu* i *aitsu*, cadascun amb menys del 6% d'ús total.

> **お前**が子供助けたって聞いたときは… **Omae** ga kodomo tasuketatte kiita toki wa…
> Quan vaig escoltar que tú havies salvat al nen… (*Yuyu Hakusho*)

> 悪い**ヤツ**だねー。Warui **yatsu** da ne.
> Ets molt dolent, oi? (*Yuyu Hakusho*)

Yarō és un altre pronom amb circumstàncies particulars, donat que és utilitzat pel protagonista, Yusuke Urameshi, un estudiant d'institut que presenta trets relacionats amb la imatge estereotipada de "macarra" amb una parla molt vulgar i de connotació molt masculina, fent ús de pronoms personals com ara *ore*, *omae*, *temē*, *yatsu* i *yarō*.

> 戻って勝負しろコノ**ヤロウ**!! Modotte shōshiro kono **yarō**!!
> Torna i lluita amb mi, maleït! (*Yuyu Hakusho*)

> 聞けよ**テメエ**!! Kike yo **temē**!!
> Tú, escolta'm! (*Yuyu Hakusho*)

Quant els personatges femenins, el pronom personal en primera persona més utilitzat és *atashi*, amb un 39,3%, tot i que només aparegui a *Yu Yu Hakusho* i a *Sailor Moon*. El següent amb més aparicions és *watashi*, que té un 21,8% d'ús i apareix sobretot a *Yu Yu Hakusho* i *Cardcaptor Sakura*.

> そろそろ変えろっかな**あたし**。Soro soro kaerokka na **atashi**.
> Ja és hora que torni a casa. (*Sailor Moon*)

> **わたし**見ませんでしたわ。Watashi mimasen deshita wa.
> Jo no ho he vist. (*Cardcaptor Sakura*)

Seguidament es troben els pronoms en segona persona *anata* i *anta*, dos versions diferents del mateix pronom, amb un 7,26% i un 13,25% respectivament. En aquest cas, *anata* és més utilitzat al *shōjo* per la seva connotació formal, mentre que *anta*, la versió més vulgar i informal, apareix més al *shōnen*. Finalment, *aitsu* i *yatsu* també es manifesten tant al *shōnen* com al *shōjo*, però ambdós amb menys del 3% d'ús total.

> ナニしてんの**あなた**はっっ。Nani shiten no **anata** wa.
> Què estàs fent, tu? (*Sailor Moon*)

> **あんた**学校は。**Anta** gakkō wa.
> Tú, i l'escola? (*Yuyu Hakusho*)

Com es pot veure, igual que passa a la dècada anterior, el gènere del *manga* afecta al tipus de llenguatge que utilitzen tots els personatges. Tant personatges masculins com femenins adopten un tipus de parla segons el gènere del *manga*, encara que utilitzin diferents pronoms personals de connotació femenina o masculina. A més, també afecta la personalitat del personatge, com es pot veure amb Kurapika (*HunterxHunter*) i Yusuke

(*Yu Yu Hakusho*), dos personatges que adopten l'ús de pronoms diferents d'acord amb els seus respectius caràcters.

Passant a les partícules finals utilitzades per personatges masculins, *yo* és sens dubte la més mencionada indistintament del gènere del *manga*, amb un 36,61% d'ús total. La segueix la partícula *na* amb un 25%, tot i que apareix sobretot al *shōnen*. *Ze* i *zo* (exemple) s'utilitzen quasi exclusivament al *shōnen*, i ambdós ronden el 10% d'ús per personatges masculins.

> この草かむと楽になある**よ**。Kono kusa kamu to raku ni naru **yo**.
> Mastega aquesta herba i et sentiràs millor. (*HunterxHunter*)

> オレのオフクロまだ 29 だから**な**ー Ore no ofukuro mada 29 dakara **na**.
> Ja que la meva mare té encara 29 anys. (*Yuyu Hakusho*)

Finalment la partícula *ne*, que es pot veure a *HunterxHunter*, és un cas especial. Aquesta partícula final sol ser pròpia de personatges femenins, ja que té un to més suau. En canvi, a *HunterxHunter*, on els protagonistes encara són nens, el seu "rol de gènere" o la seva masculinitat no està encara tan marcada com a altres personatges com ara Leorio, del mateix *manga*, que ja és un home adult.

> 言葉には責任もたなきゃ**ね**。Kotoba ni wa sekinin motanakya **ne**.
> Hem de responsabilitzar-nos de les nostres paraules. (*HunterxHunter*)

Les partícules finals més utilitzades per personatges femenins són, novament, *yo* (33,3%) i *ne* (24,43%), especialment al *shōjo*. Les segueix la partícula *wa* amb un 16,48%, junt amb les variacions *wane* i *wayo*. Finalment es troben *sa* i *na*, ambdues amb un 5% aproximadament d'ús total.

> 早く来なさい**よ**全くもぉ。Hayaku kinasai **yo** mattaku mo.
> Dona't pressa i vine ja. (*Yuyu Hakusho*)

> 朝食ヌキだもん**ね**。Chūshoku nuki da mon **ne**.
> M'he saltat l'esmorzar. (*Sailor Moon*)

> やっと追いついた**わ**。Yatto oitsuita **wa**.
> A la fi t'he atrapat. (*Cardcaptor Sakura*)

D'aquestes dades es pot inferir que, sens dubte, les connotacions masculines o femenines dels pronoms personals i les partícules finals segueixen sent vigents, tot i que en alguns

casos es faci un ús indiferenciat. En el cas de les partícules a final de frase, és curiosa la manera en què hi ha més diversitat de partícules d'ús masculí al *shōnen* que al *shōjo*. Si bé al *shōnen* es fan servir *sa*, *ze*, *zo*, *na* i *yo* amb bastant freqüència, els personatges masculins al *shōjo* només fan ús de *na* i *yo*, principalment.

5.3. Manga de la dècada del 2000

	Fullmetal Alchemist		Bleach		Kimi ni Todoke		Lovely Complex	
	PM	PF	PM	PF	PM	PF	PM	PF
Aitsu	0	0	10	2	4	2	6	1
Atashi	0	1	0	19	1	42	0	112
Anata	3	5	0	2	0	0	0	0
Anta	17	0	1	5	0	26	0	35
Omae	9	0	25	5	12	0	46	0
Ora	0	0	0	0	0	0	0	1
Ore	37	0	49	0	41	2	62	0
Kisama	0	0	0	25	0	0	0	0
Kimi	18	0	0	0	0	0	0	0
Koitsu	2	0	6	5	2	0	0	1
Jibun	1	1	4	1	1	7	4	4
Temee	4	0	19	0	0	0	0	0
Boku	22	0	0	0	0	0	4	0
Yatsu	19	0	4	17	3	1	7	9
Yarou	0	0	1	0	0	0	0	0
Watakushi	0	0	0	0	0	0	0	1
Watashi	27	3	1	25	1	75	0	5
Ware	9	0	0	3	0	0	0	0
Sa	19	0	2	1	5	19	1	2
Ja	5	0	0	0	1	0	0	0
Ze	8	0	2	0	0	0	6	2
Zo	27	0	10	10	3	0	15	0
Na	82	1	15	15	20	49	50	89
Ne	68	15	3	17	7	78	0	8
Ya	2	0	0	0	0	0	0	0
Yo	90	13	46	28	45	81	11	36
Yona	5	0	1	0	2	1	0	3
Yone	4	2	0	3	1	18	0	0
Wa	8	3	0	2	1	9	16	43
Wayo	0	0	0	0	0	1	0	2
Wayone	0	1	0	0	0	0	0	1

PM: Personatge masculí PF: Personatge femení

Blanc: Pronoms personals neutres Taronja clar: Pronoms personals femenins

Taronja fosc: Pronoms personals masculins

En arribar al nou mil·lenni, a la dècada dels 2000, els *manga* a analitzar són *Fullmetal Alchemist* i *Bleach* com a *shōnen*, encara famosos actualment, *Kimi ni Todoke* i *Lovely Complex* com els *shōjo* més populars de l'època.

Igual que a la dècada del 1980 i del 1990, els pronoms personals més freqüents per als personatges masculins són *ore*, amb un aclaparador 39,21% de l'ús total de pronoms i *omae* de la segona persona, encara que només té un 19,08%. El més curiós és que, en aquest cas, *ore* és utilitzat indistintament tant al *shōnen* com al *shōjo*, mentre que sembla que *omae* es menciona amb més freqüència al *shōjo*, cosa que no s'havia pogut observar fins ara. *Yatsu* és el següent pronom més utilitzat amb un 6,85%, la resta de pronoms essent menys d'un 5% de l'ús total.

> これは**俺**のせいだってことか…？Kore wa **ore** no sei datte koto ka...?
> Llavors això és culpa meva…? (*Bleach*)

> 無理をすれば**オマエ**の魂がー Muri o sureba **omae** no tamashii ga.
> Si t'excedeixes, la teva ànima… (*Bleach*)

> どうなったんだ？今の**やつ**… Dōshitan da? Ima no **yatsu**…
> Què ha passat amb el que estava aquí just ara… (*Bleach*)

No obstant, s'ha de mencionar el cas de *Fullmetal Alchemist*. Al contrari que a altres *manga* del gènere *shōnen* o a dècades anteriors, en aquesta obra els personatges masculins fan ús de pronoms menys utilitzats com *boku*, *watashi* i *anta*. S'ha de tenir en compte que a la trama de *Fullmetal Alchemist*, la majoria de personatges masculins, o al menys els de major importància per a la història, formen part de l'exèrcit, pel que el seu llenguatge és més controlat i formal, no tan vulgar com a altres *shōnen*. Així mateix, si bé els protagonistes segueixen sent joves, el *manga* tracta temàtiques com la guerra, la moral i la ètica de manera més seriosa, a més de presentar molts personatges ja adults, dos factors que influencien l'ús d'una parla menys juvenil.

> **ボク**達錬金術師ですよ。**Boku**tachi renkinjutsushi desu yo.
> Nosaltres som alquimistes. (*Fullmetal Alchemist*)

> **私**は忙しい帰ってもらえ。**Watashi** wa isogashii kaettemorae.
> Estic ocupat, digues-li que se'n vagi. (*Fullmetal Alchemist*)

> **あんた**こそペテンで教祖におさまって何を望む？**Anta** koso peten de kyōso ni osamatte nani o nozomu?

Què pretens convertint-te en el líder d'una secta religiosa a través de l'engany? (*Fullmetal Alchemist*)

Aquest cas es presenta contrari al de *Bleach*, per exemple, en què els pronoms més vulgars protagonista de *Fullmetal Alchemist*, el protagonista de *Bleach*, Kurosaki Ichigo, sí forma part de l'estereotip de "jove rebel" típic dels *shōnen*.

Quant als personatges femenins, el pronom personal en primera persona *atashi* és el més utilitzat amb un 39,28%. *Watashi* és el segon, amb un 24,38% d'ús. Seguidament, el pronom en segona persona amb una major freqüència d'ús és *anta*, que presenta un 14,9%, encara que es menciona casi exclusivament al *shōjo*.

あたしイビキかいとったん!? Atashi ibiki kaitottan!?
Jo estava roncant!? (*Lovely Complex*)

私そんな力ないよ… **Watashi** sonna chikara nai yo...
Jo no tinc aquesta força... (*Lovely Complex*)

あんた彼氏おるやん。**Anta** kareshi oru yan.
Tú tens novio, no? (*Lovely Complex*)

Igual que passa amb *Fullmetal Alchemist*, en què els personatges masculins utilitzen pronoms personals més formals, els personatges femenins a *Bleach*, concretament la coprotagonista, Kuchiki Rukia, fa un ús molt peculiar dels pronoms, fent servir *yatsu* i *kisama*, dos pronoms de connotació despectiva, amb molta més freqüència que altres personatges femenins al *shōnen*. Això és deu, altra cop, a la seva personalitat. Rukia és una jove molt poc femenina (com s'entén segons els estereotips d'altres personatges femenins al *shōnen* o al *shōjo*) i de caràcter fort, pel que fa servir aquests pronoms sense cap tipus d'objecció o preocupació. De fet, els fa servir sobretot amb el protagonista masculí, Kurosaki Ichigo.

貴様らの言葉では「成仏」と言ったかな。**Kisama**ra no kotoba de wa jōbutsu to itta kana.
En la vostra llengua li dieu "anar al cel". (*Bleach*)

Les partícules finals tornen a tenir percentatges d'ús molt semblants als de les dècades anteriors. *Yo* i *na* són les més utilitzades per personatges masculins, i presenten un 33,05% i un 28,74% respectivament. Aquestes apareixen indistintament del gènere del *manga*, mentre que les partícules a final de frase *zo* i *ne* tenen una major freqüència al *shōnen*. *Zo*

té un 9,47% d'ús total, mentre que *ne* té un 13,43%, tot i que apareix casi en exclusiva a *Fullmetal Alchemist*. El motiu torna a ser el mateix: un *manga* en què el to formal destaca per sobre de l'informal, en què hi ha lluita però també moltes escenes de reflexió i conversa de to seriós. D'altra banda, les partícules menys utilitzades són *sa* i *wa*, ambdues amb menys del 5% d'ús total.

> 早目に成仏しろ**よー**。Hayame ni jōbutsushiro **yo**.
> Veste'n ràpid al cel. (*Bleach*)

> ここいらじゃ見ない顔だ**な**。Kokoira ja minai kao da **na**.
> Mai no havia vist les vostres cares per aquí. (*Fullmetal Alchemist*)

> 聞いたことある**ぞ**！Kiita koto aru **zo**!
> He escoltat sobre vosaltres. (*Fullmetal Alchemist*)

> ロゼかいつも感心だ**ね**。Roze ka itsumo kanshin da **ne**.
> Roze, sempre m'impressiones. (*Fullmetal Alchemist*)

Quant als personatges femenins, les dades no canvien molt. *Yo* i *na* són les partícules que més apareixen, igual que amb els personatges masculins, amb percentatges molt similars: 28,57% i 27,85% respectivament. En canvi, la freqüència d'ús de *ne* (exemple) ha baixat amb respecte la dècada del 1990, amb un 21,34%.

> みんなと仲良くなりたい…がんばる**よ**… Minna to nakayoku naritai… ganbaru **yo**…
> M'esforçaré… per ser amiga de tots vosaltres… (*Kimi ni Todoke*)

Na és una partícula especial, ja que pot ser entesa de dues maneres: per a emfatitzar el que es diu i, per tant, més pròpia de la parla masculina, o com a partícula reflexiva, quan el que dius no va dirigit cap a ningú, sinó només a tu mateix. En aquest cas, *na* apareix amb molta freqüència tant a *Kimi ni Todoke* com a *Lovely Complex*, per raons diferents.

La protagonista de *Kimi ni Todoke*, Kuronuma Sawako, és una jove extremadament introvertida i reservada, pel que és un *manga* amb molta reflexió i monòleg interior de la protagonista. D'altra banda, *Lovely Complex* té un to molt més còmic, amb personatges extravertits i divertits. Ambdues obres, encara que diferents, justifiquen l'ús de *na*: l'una (*Kimi ni* Todoke) com a reflexiu i l'altra (*Lovely Complex*) per a emfatitzar i aportar el to còmic.

隣の子と仲良くなれるといい**な**… Tonari no ko to nakayoku nareru to ii **na**…
Estaría bé si pogués fer-me amiga de qui tingui al costat… (Kimi ni Todoke)

なんやおもろい**な**。Nan ya omoroi **na**.
Què divertit. (*Lovely Complex*)

En el cas de la partícula *zo*, que es mencionada sobretot a *Bleach*, torna a explicar-se amb la protagonista femenina. La personalitat forta i casi masculina de Rukia argumenta l'ús de *zo*, una partícula majoritàriament utilitzada per homes pel seu caràcter informal. Finalment, la partícula *wa* és de les menys utilitzades, amb un 10,31% d'ús total.

貴様に断る権利はない**ぞ**。Kisama ni kotowaru kenri wa nai **zo**.
No tens el dret a rebutjar. (*Bleach*)

5.4. Manga de la dècada del 2010

	Shingeki no Kyojin		Kimetsu no Yaiba		Ao Haru Ride		Wolf Girl & Black Prince	
	PM	PF	PM	PF	PM	PF	PM	PF
Aashi	0	0	0	0	0	0	0	12
Aitsu	3	0	0	1	6	2	6	9
Atashi	0	0	0	0	0	0	0	54
Anata	5	0	1	0	0	3	0	0
Anta	1	1	0	0	0	2	2	22
Onore	0	0	1	0	0	0	0	0
Omae	58	0	33	0	28	0	31	0
Ore	42	0	43	0	35	0	44	0
Kimi	1	0	2	0	0	0	2	0
Koitsu	7	1	3	0	0	0	4	2
Jibun	2	1	3	0	3	15	4	8
Soitsu	1	0	0	0	1	0	0	0
Temee	2	0	1	0	0	0	1	0
Boku	13	0	0	0	0	0	0	0
Yatsu	16	0	2	0	7	3	3	4
Yarou	2	0	0	0	0	0	2	1
Washi	0	0	4	0	0	0	0	0
Watsashi	1	13	3	1	0	89	0	4
Ware	6	0	0	0	0	0	0	0
Sa	3	0	2	0	11	26	10	27
Ze	6	0	0	0	1	0	2	0
Zo	40	0	14	0	11	0	5	2
Na	32	1	20	0	25	28	25	17
Ne	3	5	1	5	17	28	22	57
Ya	1	0	0	0	0	0	0	0
Yo	67	14	14	11	47	56	71	113
Yona	4	0	0	0	3	6	8	0
Yone	0	2	0	1	3	20	8	37
Wa	0	1	0	0	5	3	5	12
Wane	0	0	0	1	0	0	0	0

PM: Personatge masculí PF: Personatge femení
Blanc: Pronoms personals neutres Taronja clar: Pronoms personals femenins
Taronja fosc: Pronoms personals masculins

Els *manga* escollits per a la dècada del 2010 són encara molt coneguts: *Shingeki no Kyojin* i *Kimetsu no Yaiba* per una banda, i *Ao Haru Ride* i *Wolf Girl and Black Prince* per l'altra.

Fixant-se en els pronoms personals propis dels personatges masculins, *ore* i *omae* segueixen sent els més freqüents des de la dècada de 1980, encara que en aquest cas indistintament del gènere, ja sigui *shōnen* o *shōjo*, el nombre de mencions és pràcticament el mateix. Respecte el total de pronoms personals, *ore* representa un 37,7%, mentre que *omae* és un 34,48%.

> **俺**じゃないって言っただろ !! **Ore** janaitte itta daro!!
> Ja t'he dit que no he estat jo! (*Kimetsu no Yaiba*)

> **お前**山に帰るつもりか。**Omae** yama ni kaeru tsumori ka.
> Tornaràs a la muntanya? (*Kimetsu no Yaiba*)

En el cas del *shōjo*, fins i tot es deixa d'utilitzar el pronom en primera persona *boku* per preferència de *ore*. De fet, el pronom *boku* només es menciona al *shōnen Shingeki no Kyojin*, i només per un dels protagonistes: Armin Arlert. Armin és un personatge intel·ligent i introvertit, molt diferent del protagonista Eren Yeager, que és un jove amb molta determinació i valentia. D'aquesta manera, Armin fa servir el pronom *boku*, mentre que Eren només utilitza *ore*.

> **僕**が言ったことを正しいと認めているから… **Boku** ga itta koto o tadashii to mitomete iru kara…
> És perquè saps que el que jo vaig dir és correcte… (*Shingeki no Kyojin*)

Finalment, altres pronoms com *aitsu*, *koitsu*, *jibun* i *yatsu* segueixen sent mencionats en una freqüència molt menor, amb un 6% o menys d'ús total.

> **やつ**らが壁を壊して !! **Yatsu**ra ga kabe o kowashite!!
> Quan ells hagin trencat el mur!! (*Shingeki no Kyojin*)

Si es parla dels personatges femenins, la situació sí canvia. En primer lloc, hi ha dades casi exclusivament dels *shōjo*. En el cas dels *shōnen*, *Shingeki no Kyojin*, durant els primers capítols, tot i tenir una protagonista femenina, aquesta casi no fa intervencions degut a la seva naturalesa introvertida i reservada. D'altra banda, al començament de *Kimetsu no Yaiba*, l'únic personatge femení no parla per qüestions relacionades amb la trama de l'obra.

No obstant, les dades mostren la superioritat de *watashi* per sobre de *atashi*, que fins ara havia dominat el *shōjo*. D'aquesta manera *atashi*, amb un 21,77%, representa només la meitat que *watashi*, que té un 43,14%.

こんな人が**あたし**の彼なんて。Konna hito ga **atashi** no kare nante.
Ell és el meu novio. (*Wolf Girl & Black Prince*)

私の周りはなんだか騒がしくなって。**Watashi** no mawari wa nanda ka sawagashiku natte.
Hi ha bastant soroll al meu voltant. (*Ao Haru Ride*)

En aquest cas també s'ha de tenir en compte el caràcter de cada obra de *shōjo*. *Ao Haru Ride* és un *manga* més seriós i amb personatges més reflexius i introvertits que *Wolf Girl and Black Prince*, en què part de la trama gira entorn a la protagonista, Shinohara Erika, i el seu desig de ser "popular". Així, Erika fa ús de pronoms personals de caràcter més femení i que ja s'havien vist a dècades anteriors: *atashi* (21,77%) i *anta* (10,08%). De la mateixa manera entra en joc un nou pronom: *aashi*. Aquest és una variant més informal i juvenil del pronom *atashi*, i és utilitzat exclusivament per una de les amigues de la protagonista, Tachibana Marin, i personificació de l'estereotip *gyaru*: extravertida, dramàtica i directa.

あんたの彼ヤバいんじゃないのー。**Anta** no kare yabainjanai no.
El teu novio és una mica dolent, no? (*Wolf Girl & Black Prince*)

あーっ**あーし**も思った!! Aa, **aashi** mo omotta!!
Ah, jo també ho he pensat!! (*Wolf Girl & Black Prince*)

Quant a les partícules de final de frase, *yo* i *na* segueixen sent les més utilitzades pels personatges masculins, tot i que amb percentatges molt variants. *Yo* representa un 40,95%, mentre que *na* és només un 20,99%. Cap de les dues té cap distinció de gènere, pel que són mencionades tant al *shōnen* com al *shōjo*.

言うな**よ**…誰にも。Iuna **yo**… Dare ni mo.
No ho diguis… A ningú… (*Shingeki no Kyojin*)

生活は楽じゃないけど幸せだ**な**。Seikatsu wa raku janai kedo shiawase da **na**.
La vida no és fácil, però soc feliç. (*Kimetsu no Yaiba*)

Altres partícules, com *zo* i *ne*, segueixen sent pròpies d'un gènere concret. *Zo*, amb un 14,4% és utilitzat principalment al *shōnen*, mentre que *ne* (8,85%) es menciona més freqüentment al *shōjo*. A l'últim la partícula *sa*, similar a dècades anteriors, és de les menys utilitzades, amb només un 5,35%.

必ず仕留める**ぞ** !! Kanarazu shitomeru **zo**!!
El matarem!! (*Shingeki no Kyojin*)

いやならべつにいいけど**ね**。Iya nara betsu ni ii kedo **ne**.
Si no vols, no passa res. (*Wolf Girl & Black Prince*)

Els percentatges de les partícules pròpies dels personatges femenins han canviat considerablement respecte a la dècada anterior. La partícula *yo* és igualment la més utilitzada, encara que ara amb un 41,01%. Les partícules *ne*, *yone*, *sa* i *na* també són bastant mencionades, amb percentatges de 20,08%, 12,68%, 11,20% i 9,73%, respectivament.

そんなもんどうでもいい**よ**。Sonnna mon dōdemo ii **yo**.
No m'importen aquest tipus de coses. (*Ao Haru Ride*)

ひとりが平気なんて私は思えない**な**。Hitori ga heiki nante watashi wa omoenai **na**.
No crec que estigui bé estar sol. (*Ao Haru Ride*)

En general, les dades quant a partícules de final de frase de la dècada del 2010 són similars a les de la dècada anterior. En canvi, els percentatges d'ús dels diferents pronoms personals sí han canviat, sobretot si tenim en compte la preferència del pronom en primera persona *watashi* per sobre de *atashi*, al contrari que com s'havia esdevingut fins ara.

5.5. Manga de la dècada de 2020

	Chainsaw Man		Kaiju No. 8		Yubisaki to Renren		Yamada-kun	
	PM	PF	PM	PF	PM	PF	PM	PF
Aitsu	3	0	5	1	3	0	0	2
Anata	1	0	1	0	1	2	0	0
Anta	1	0	3	2	0	0	1	3
Omae	15	0	7	0	9	0	0	0
Omee	0	0	1	0	0	0	0	0
Ore	68	0	47	1	9	1	11	0
Kimi	0	14	5	0	0	0	0	1
Koitsu	9	0	4	0	1	0	0	0
Jibun	1	0	4	2	3	7	0	1
Soitsu	0	0	0	0	3	0	0	0
Temee	7	0	1	0	0	0	0	0
Yatsu	7	0	9	0	3	0	0	2
Yarou	1	0	0	0	0	0	0	0
Washi	0	11	0	0	0	0	0	0
Watashi	0	13	0	7	0	25	0	25
Sa	4	1	1	0	1	1	1	4
Ze	16	0	2	0	0	0	0	0
Zo	6	1	8	0	1	2	0	2
Na	34	1	16	1	13	11	0	14
Ne	7	12	8	3	8	22	10	25
Yo	36	14	22	4	17	24	8	20
Yona	2	0	7	0	1	0	0	1
Yone	0	2	2	0	3	7	2	11
Wa	2	0	2	2	4	0	0	3
Wana	0	0	1	0	0	0	0	0
Wane	0	0	0	1	0	0	0	0
Wayo	0	0	0	2	0	0	0	1
Wayone	0	0	0	0	0	0	0	1

PM: Personatge masculí PF: Personatge femení
Blanc: Pronoms personals neutres Taronja clar: Pronoms personals femenins
Taronja fosc: Pronoms personals masculins

Finalment, aquests són els *manga* més actuals de l'estudi. Encara que, excepte *Kaiju No. 8*, els altres de la llista van ser publicats un any o dos abans de començar la dècada del 2020, d'igual manera van començar a popularitzar-se en aquesta dècada. Així mateix, *Chainsaw Man* i *Kaiju No. 8* pertanyen al gènere *shōnen*, mentre que *Yubisaki to Renren*

i *Yamada-kun to Lv999 no Koi wo Suru* (abreviat a *Yamada-kun* a la taula per tal que es visualitzés millor) corresponen al gènere *shōjo*.

En primera instància, fixant-se en els pronoms personals, es pot observar que, en comparació amb les dècades anterior, el nombre de pronoms personals utilitzats (indistintament dels personatges femenins i masculins) és menor, pel que hi ha menys diversitat en el seu ús. En canvi, la tendència de la dècada anterior, la del 2010, segueix vigent.

Quant els personatges masculins, aquests segueixen utilitzant el pronom en primera persona *ore* amb molta més freqüència que cap altre (encara que casi exclusivament al *shōnen*), amb un 55,32%. Mentrestant, l'ús de la segona persona *omae* ha minvat fins a un 12,70%. Altres pronoms com *aitsu*, *koitsu*, *temē* i *yatsu* tenen percentatges al voltant del 5%, i són més habituals al gènere *shōnen* pel seu to informal i la forta personalitat dels personatges en comparació amb el *shōjo*.

> なんでこっち側にいるんだろ**俺**… Nande kocchi gawa ni irun daro **ore**.
> Per què estic en aquests costat…? (*Kaiju no. 8*)

> **お前**も死ぬのか… **Omae** mo shinu no ka…
> Tú també et mors… (*Chainsaw Man*)

D'altra banda, si es parla dels personatges femenins, *watashi* és el pronom personal més repetit sens dubte, amb una freqüència del 58,33%, molt major al percentatge de dècades anteriors. En aquest cas, *atashi* ni tan sols és mencionat, a més del clar descens en el nombre total de mencions de pronoms personals per part de personatges femenins. En aquest cas, *jibun* és un dels menys utilitzats, amb un 9,34% d'ús.

> **私**午後から講義だから行くね。**Watashi** gogo kara kōgi dakara iku ne.
> Tinc una classe a la tarda, me'n vaig ja. (*Yamada-kun*)

No obstant, sí es pot parlar del cas especial de *Chainsaw Man*, en què apareixen molts personatges estereotipats i amb diferents tipus de parla. El protagonista, Denji, és un noi que no ha pogut anar a l'escola i viu sol a la cima d'una muntanya. D'aquesta manera, la seva parla és informal i vulgar, fent ús de pronoms com *ore*, *omae* i altres més forts com *koitsu*, *temē* o *yatsu*.

> **テメー**もマキマさんが好きなだけじゃねーか!! **Temē** mo Makima-san ga suki na dake janē ka!!

A tu també t'agrada Makima-san, veritat!? (*Chainsaw Man*)

D'altra banda, el personatge femení de Makima té una personalitat molt peculiar i complexa. Makima fa servir *watashi* i *kimi*, dos pronoms amb un to i una connotació diferents. Makima vol mantenir controlat a Denji, i l'ús d'aquests pronoms no és casual. *Watashi* li serveix per mantenir una façana d'educació, mentre que quan es dirigeix a Denji, el pronom *kimi* té un to de proximitat a la vegada que de superioritat.

私はゾンビの悪魔を殺しに来た。**Watashi** wa zonbi no akuma o koroshi ni kita.

He vingut a matar el dimoni dels zombis. (*Chainsaw Man*)

キミ変わった匂いがするね。**Kimi** kawatta nioi ga suru ne.
Fas una olor peculiar. (*Chainsaw Man*)

Finalment, Power és un altre personatge (tot i ser un dimoni sense gènere es presenta com a femení) amb un caràcter totalment contrari al de Makima. Power té una personalitat dramàtica i arrogant, creient-se superior a la resta de personatges. Això justifica l'ús de *washi*, un pronom amb connotacions de personatges grans i savis.

ワシは血に飢えてるぞ！**Washi** ha chi ni ueteru zo!
Necessito sang! (*Chainsaw Man*)

En aquest cas, *Chainsaw Man* és un clar exemple de l'ús de la parla com una eina més per a la caracterització de personatges. Només amb la utilització de pronoms personals es pot deduir la informalitat de Denji, el caràcter controlador de Makima i l'arrogància de Power.

Les partícules a final de frase segueixen sent similars a les dades de dècades anteriors. Tant personatges masculins com femenins fan ús de la partícula *yo*, amb un 33,88% i un 32,12% respectivament.

こいつも昔目指してたんだ**よ**。Koitsu mo mukashi mezashitetanda **yo**.
Aquest també solia aspirar a això. (*Kaiju no. 8*)

Més detalladament, els personatges masculins tenen una major diversitat en l'ús de partícules a final de frase. Seguidament de *yo*, les partícules *na* i *ne* presenten un 25,71% i un 13,47% respectivament. Finalment, la resta de partícules, com ara *ze*, *zo* i *wa* tenen un percentatge menor al 10%.

やっぱデビルハンターが一番儲かる**な**。Yappa debiru hantā ga ichiban mōkaru **na**.

Efectivament, els caçadors de dimonis són els que més cobren. (*Chainsaw Man*)

コイツぁトマト悪魔です**ね**〜。Koitsua tomato akuma desu **ne**.
Aquest és el dimoni dels tomàquets. (*Chainsaw Man*)

今日のメシ食パン一枚だ**ぜ**。Kyō no meshi shokupan ichimai da **ze**.
El menjar d'avui serà una llesca de pa. (*Chainsaw Man*)

Contràriament, els personatges femenins són menys propensos a l'hora d'utilitzar partícules a final de frase, pel que tenen menys mencions totals i menys diversitat que els personatges masculins. Les més utilitzades després de *yo* són les partícules *ne*, amb un 32,12%, la variació *yone*, que presenta un 10,36% i la partícula *na*, amb un 13,99%.

よく海外ではバックパッカーしてる**よ**。Yoku kaigai de bakkupakkā shiteru **yo**.

Fa molts viatges a l'estranger amb motxilla. (*Yubisaki to Renren*)

逸臣さんがたすけてくれたんだ**ね**。Itsuomi-san ga tasukete kuretanda **ne**.
Itsuomi et va acabar ajudant, eh. (*Yubisaki to Renren*)

助けてもらっちゃった**な**… Tasukete morachatta **na**…
Al final m'ha ajudat… (*Yubisaki to Renren*)

Aquestes són totes les dades de tots els *manga* llegits des de la dècada de 1980 fins als més actuals i coneguts. A continuació, es realitzarà un anàlisi en profunditat de com aquestes dades han canviat al llarg del temps i què significa això des del punt de vista sociolingüístic.

5.6. Anàlisi de dades

Aquest estudi es basarà en la perspectiva sociolingüística, com ja s'ha establert en apartats anteriors del treball i, com a tal, és important saber determinar la relació de les dades recopilades amb aquest camp.

Tal com s'ha esmentat abans, en el cas dels pronoms personals i les partícules finals, es pot establir una relació d'equivalència semàntica entre aquells que tenen el mateix significat. Els pronoms personals en primera persona *watashi*, *atashi*, *boku* i *ore*, per exemple, són cadascun una variant d'una variació lingüística del japonès.

Tots ells tenen el significat de "pronom personal en primera persona", encara que són utilitzats amb un valor social diferent. Mentre que *watashi* té un to més neutre i formal, *atashi* sol ser utilitzat en la parla femenina, *boku* i *ore* són típics del llenguatge masculí, i fins i tot tots dos es fan servir en diferents circumstàncies socials i segons el parlant. El mateix ocorre tant amb els pronoms personals en segona persona, com amb algunes partícules com *na* i *ne*, i *zo* i *ze*.

Com ja s'ha vist amb les dades recopilades i els exemples donats als apartats anteriors, els factors extralingüístics són variables amb molta influència en el cas de la parla al *manga*. Els estereotips, el gènere i el fons social del personatge tenen una gran importància en la creació de la seva parla.

En aquesta secció s'analitzarà més en profunditat l'evolució del llenguatge de gènere en el *manga* a través de l'estudi de gràfiques representatives de les dades recopilades. Així, de manera visual, es podran entendre les tendències, augments i disminucions del seu ús al llarg del temps. Per això, s'ha calculat el percentatge d'ús de cada pronom personal i partícula a cada dècada segons si són utilitzats per personatges masculins, personatges femenins, i el gènere de *manga* (personatges masculins al *shōnen*, personatges masculins al *shōjo*, etc.).

5.6.1. Els pronoms personals a la parla masculina

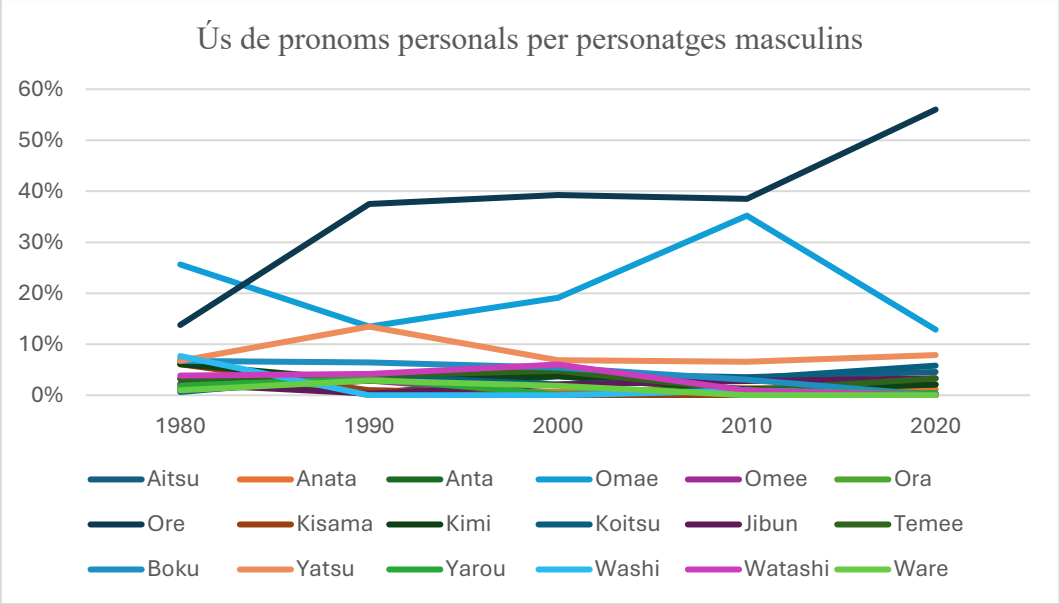

Gràfic 1

Aquest és un gràfic de l'ús general que fan els personatges masculins dels pronoms personals. Com es pot observar, no hi ha hagut gaire canvis en les tendències d'ús.

Per una part, *ore* (blau fosc) és el pronom en primera persona per excel·lència, mentre que *omae* (blau clar) lidera els pronoms en segona persona, igual que passava a les taules de dades. *Ore* ha anat guanyant popularitat amb el temps, sobretot a la dècada de 1990 i a l'actual, mentre que *omae* ha anat augmentant de manera estable fins a l'actualitat, ja que sembla que el seu ús està disminuint.

Una mica més avall, *yatsu* (taronja clar) també ha estat un pronom personal suficientment utilitzat i constant al llarg del temps. En general, la parla dels personatges masculins es manté tal i com s'entén, amb pronoms de connotació masculina com la norma.

No obstant, si es presenta un gràfic més específica, només amb els pronoms personals en primera persona (excepte *ore*, per a millorar la visibilitat dels altres pronoms), es poden apreciar canvis més subtils en la utilització d'aquests que al gràfic general no es podien tenir en compte.

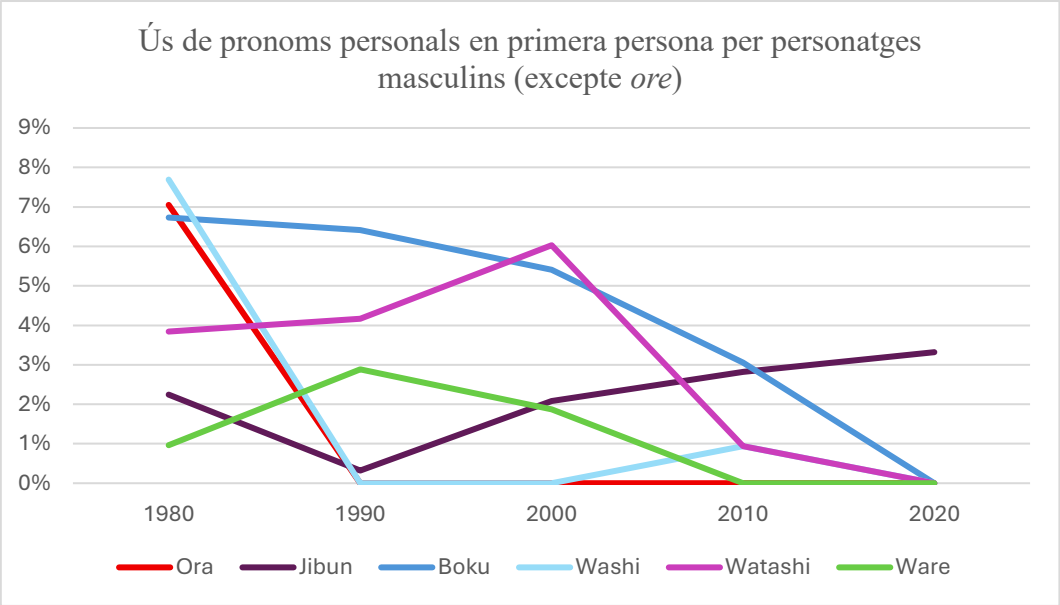

Gràfic 2

En aquest gràfic s'aprecia clarament el descens general en l'ús de pronoms que no siguin *ore* (gràfic 1) o *jibun* (lila fosc), que ha augmentat en ús des de la dècada del 1990. En canvi, pronoms com *watashi* (rosa), amb una connotació més neutral o fins i tot femenina, o *boku* (blau fosc), un pronom més suau respecte a *ore*, han perdut popularitat al llarg del temps fins a caure pràcticament en desús total a l'actualitat.

Hi ha una clara polarització en l'ús dels pronoms personals de primera persona, en què *ore* és casi exclusivament l'única opció. Es pot dir, per tant, que la parla masculina al *manga* és menys diversa i amb connotacions més masculines que a la dècada del 1980.

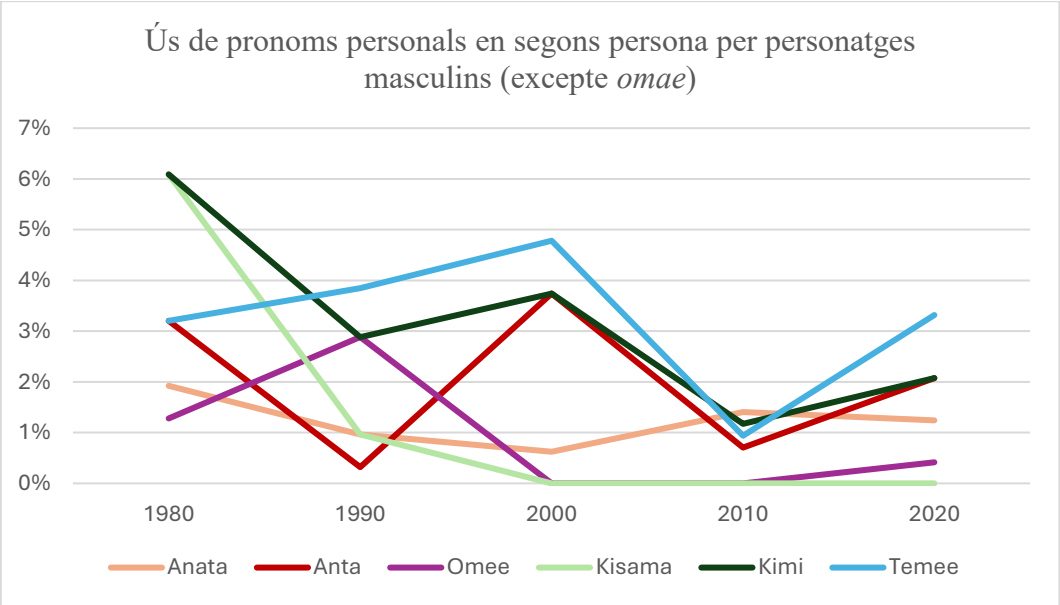

Gràfic 3

D'altra banda, si es tenen en compte només els pronoms en segona persona, també es pot observar un clar descens d'ús en la majoria d'ells, especialment accentuat a la dècada del 2010. Actualment, l'ús de *temē* (blau clar), *anta* (vermell) i *kimi* (verd fosc) està augmentant de nou, encara que tots es mantenen a nivells molt baixos.

No obstant, el fenomen mencionat pot explicar-se junt amb la tendència general de la parla masculina: l'adopció d'un llenguatge més masculí, informal i brusc. Aquesta tendència pot tenir a veure amb el tipus de *manga shōnen* que hi ha actualment (o que s'han escollit per aquest treball) i els tipus de personatges. El protagonista de *Kaiju No. 8*, per exemple, és un home pràcticament adult i, per tant, amb un llenguatge un tant menys vulgar que el del protagonista de *Chainsaw Man*, que encara és jove i inexpert, amb una parla molt malsonant i informal.

La dècada anterior, en canvi, la del 2010, mostra una clara baixada en l'ús d'aquest tipus de pronoms amb respecte les altres dècades. En aquest període, els *manga* estudiats també presenten un tipus d'història diferent. Els fets de *Shingeki no Kyojin*, d'una banda, ocorren a l'exèrcit, mentre que el protagonista de *Kimetsu no Yaiba* és un noi molt educat i amable, que mai no utilitzaria un llenguatge com el que es pot veure a *Chainsaw Man*, per exemple.

És per això què, en aquest sentit, l'ambientació i la creació de personatges d'una obra poden influenciar molt la parla i llenguatge utilitzats pels mateixos. És important, per tant, tenir sempre en compte la perspectiva i argument de cada obra per a poder contrastar la informació.

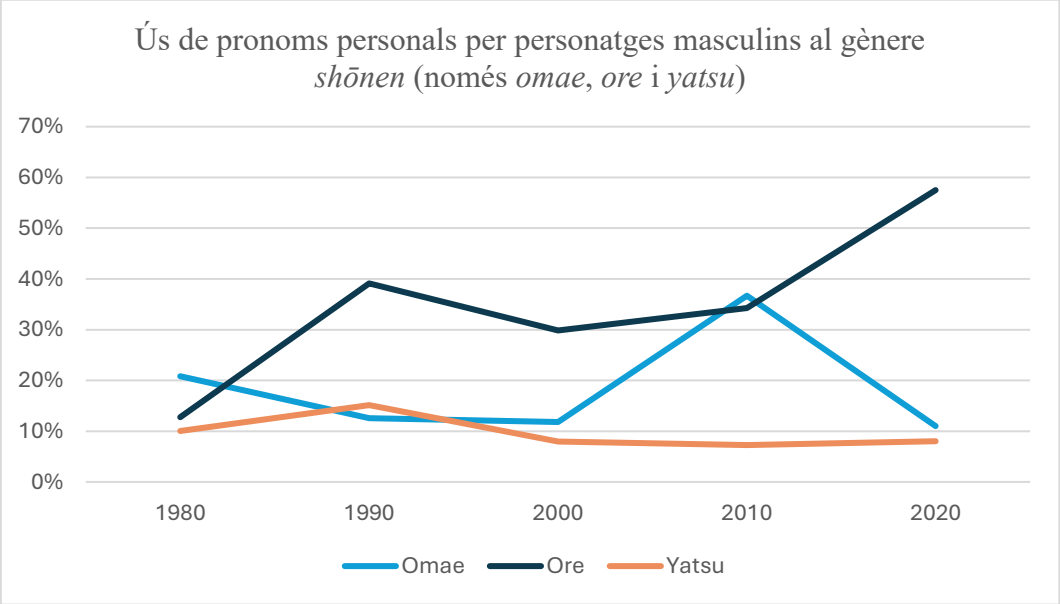

Gràfic 4

En el cas del *shōnen*, els canvis al gràfic són més accentuats. *Ore* (blau fosc), tot i haver-se estabilitzat entre la dècada del 1990 i el 2010, ha tornat a augmentar la seva popularitat, mentre que *omae* (blau clar) ha sofert un gran descens respecte a la dècada del 2010. Actualment es troba en un nivell encara més baix que a la dècada del 1980.

Tot i que pot semblar que la caiguda del pronom *omae* no té massa sentit, donat que *ore* només creix en popularitat i tots dos tenen la mateixa connotació d'informalitat, això es pot relacionar amb un altres fenomen observable al gràfic següent (gràfic 5), i que ja s'ha mencionat al gràfic anterior (gràfic 3) en què l'ús d'altres pronoms personals que poden substituir a *omae* està augmentant.

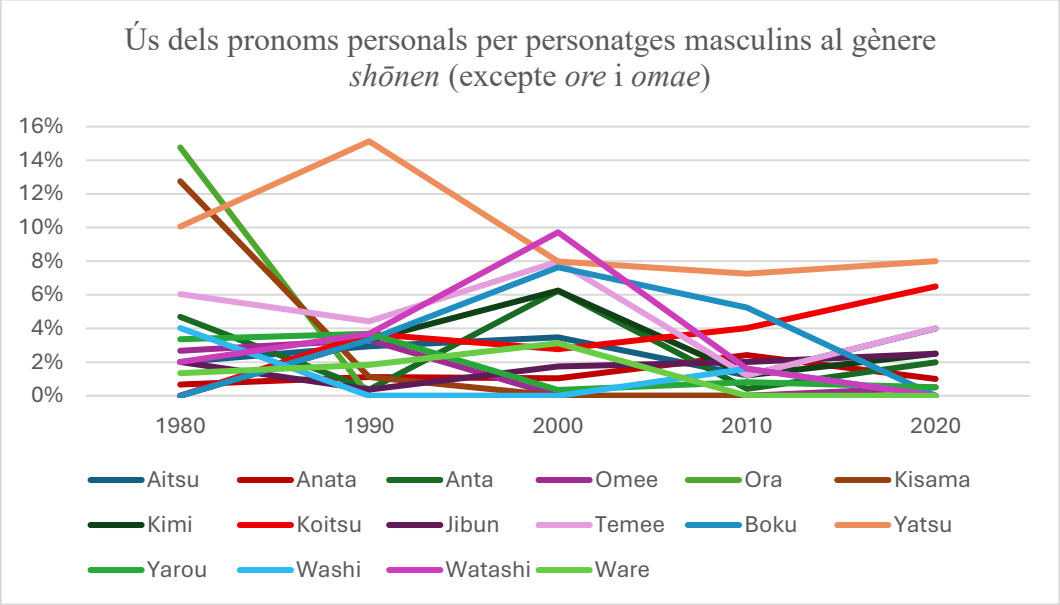

Gràfic 5

Aquest és el cas de pronoms com *yatsu* (taronja clar), *temē* (rosa clar), o *koitsu* (vermell), el que vol dir una major diversitat en l'ús de pronoms personals no en primera persona, encara que tots aquests segueixen sent tradicionalment masculins, a més de vulgars i despectius i, per tant, mantenen la tendència de la parla masculina a l'actualitat.

Si s'ometen els pronoms *ore* i *omae* per a una millor visualització i el gràfic es fixa només en els pronoms de percentatge més baix, apareix un interessant fenomen: un pic de varietat en l'ús dels pronoms personals a la dècada del 2000.

Segons Alcaide (2024), un estudi ja mencionat a apartats anteriors del treball, el *manga* ha sofert un procés d'hibridació en què els diferents gèneres, com ara el *shōnen* i el *seinen* s'apropen per crear un sol gènere, al mateix moment que el *manga* comença a consumir-se no només en revistes, sinó en volums individuals de cada obra. Si bé Alcaide menciona

Death Note com el començament d'aquest procés, això pot haver influenciat moltes obres de l'època. És pot ser per aquest motiu que, a la dècada del 2000, els *manga* intenten obrir-se a un públic més ampli i, per aconseguir-ho, adoptessin una parla menys hermètica en pro d'un llenguatge més variat.

No obstant, sembla que aquest va ser un canvi puntual, sense permanència en el temps, donat que a la següent dècada tots els pronoms van tornar als seus percentatges d'ús originals de la dècada anterior a la del 2000 i, d'igual manera, el percentatge d'ús no va pujar el suficient com per a tenir un impacte real.

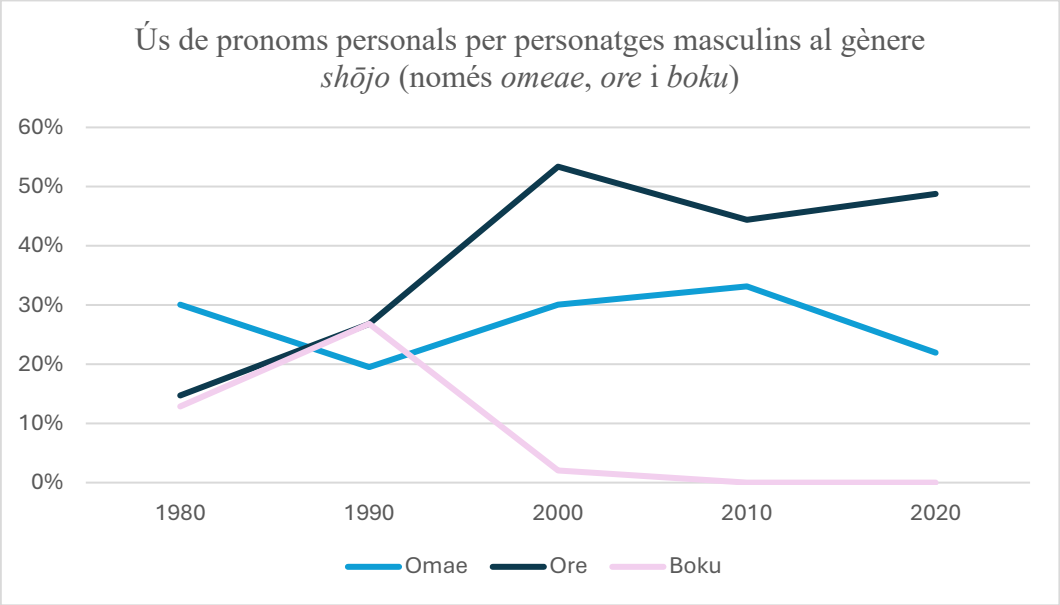

Gràfic 6

Al gènere *shōjo*, la tendència és semblant al *shōnen*, en què els pronoms *ore* i *omae* són els més utilitzats amb diferència. La única diferència es troba en el pronom personal en primera persona *boku* (rosa clar), de connotació més suau que *ore* i, per tant, amb una major freqüència d'ús al gènere *shōjo*. Tot i així, la popularitat de *boku* només es va sentir a les dècades de 1980 i 1990, caient pràcticament en desús a partir de la dècada del 2000.

Aquest fet pot explicar-se a través de diferents fenòmens. En primer lloc, fins la dècada del 2000, coprotagonistes masculins dels *manga* de gènere *shōjo*, els interessos amorosos, solien ser de personalitat més suau i no tan marcada. A partir del 2000, no obstant, el panorama canvia i apareixen personatges masculins amb caràcters més forts i, per tant, un altre tipus de parla. És per això que, a partir d'aquest moment, el pronom personal *boku* queda relegat a un ús específic únicament per personatges més tímids o intel·lectuals.

Encara una altra cosa succeeix en aquest gràfic i és que, al contrari que al gènere *shōnen*, sembla que el pic de varietat va ocórrer a la dècada de 1990 i no la del 2000. Es pot observar millor al gràfic següent:

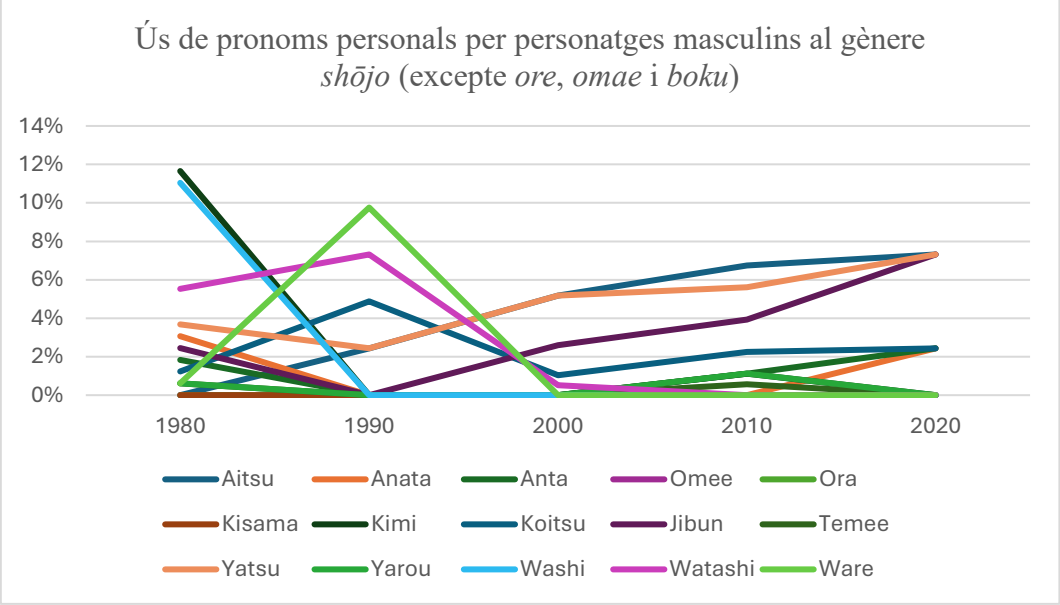

Gràfic 7

Un altre fenomen d'aquest gràfic és el sobtat declivi en l'ús del pronom *washi* (blau clar), que només va utilitzar-se amb una freqüència aproximada de l'11% durant la dècada del 1980. *Washi* és un pronom normalment utilitzat per personatges amb aires de grandesa i saviesa, el que concorda amb el *shōjo* de la dècada del 1980 *Tokimeki Tonight*, donat que els personatges principals són éssers sobrenaturals (vampirs) amb centenars d'anys i que, per tant, compleixen els "requisits" del pronom. La caiguda tan pronunciada d'aquest pronom pot deure's simplement a la falta de personatges amb aquesta personalitat o que encaixin en aquest estereotip, donada la quantitat de personatges joves (i de parla juvenil) tant principals com secundaris.

En definitiva, sembla que la parla masculina no ha sofert massa canvis, o al menys no el suficientment destacables com per a tenir una clara influència en la parla. El canvi més essencial ha estat la caiguda en desús del pronom en primera persona *boku*, el que indica un major grau de masculinitat en la parla si bé només per l'ús casi exclusiu de *ore*.

Altres desviacions, com els pics de diversitat de la dècada del 1990 al *shōjo* i del 2000 al *shōnen* són menys importants, ja que els pronoms afectats es troben per sota del 10% d'ús total i, de totes maneres, tots (excepte *watashi*) són de connotació masculina.

També és important destacar la falta de major diversitat en la creació de personatges masculins. Si bé el gènere *shōnen* sol seguir la mateixa pauta d'història d'acció, la majoria de protagonistes comparteixen el mateix tipus de parla, com es pot comprovar a les gràfiques. Els personatges femenins, sobretot al *shōjo*, estan més centrats en la reflexió i el món interior, pel que hi ha més matisos i més observables que amb els personatges masculins.

Aquest fet s'accentua encara més amb la caiguda de *boku* a favor de la popularització del pronom *ore*, el que implica una reducció de diversitat en els models de personatges masculins, ja que la majoria, tant al *shōnen* com al *shōjo* comencen a seguir la mateixa pauta de personatge "guai", amb una masculinitat molt marcada.

En general, i respecte a la dècada de 1980 en què comença aquest estudi, les dades no han canviat gaire en el cas dels personatges masculins, i la parla segueix mantenint-se semblant a les dècades anteriors. D'aquesta manera, sembla que no hi ha hagut una evolució notable del llenguatge de gènere masculí sinó cap a l'estandardització d'un llenguatge més masculí i amb menys llibertat d'expressió.

5.6.2. Les partícules finals a la parla masculina

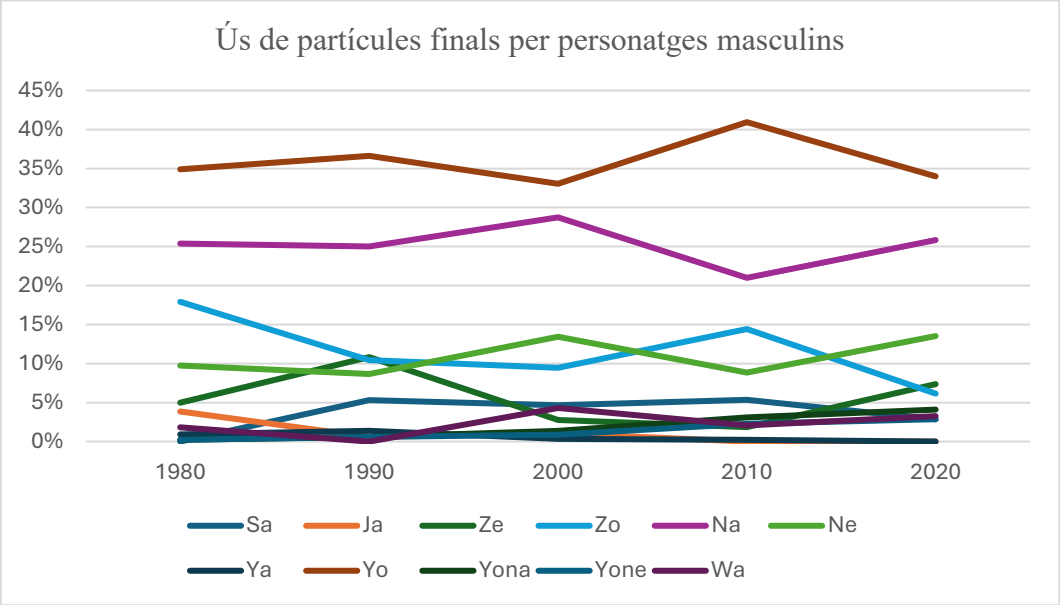

Gràfic 8

Si es parla de l'ús de partícules finals, el primer que crida l'atenció d'aquest gràfic general és la relació inversament proporcional entre les partícules *yo* (marró clar) i *na* (lila). Segons es pot deduir, els personatges masculins escullen entre utilitzar les variants *yo* o *na*. Tot i que la partícula *yo* sempre ha estat la més utilitzada, sembla que actualment la

tendència apunta cap a na augmentat el seu percentatge d'ús, tal i com va passar a la dècada del 2000.

Més avall, les partícules *zo* (blau clar) i *ne* (verd clar) també s'intercanvien les tendències, un fenomen curiós si es té en compte el caràcter tan informal i masculí de *zo* en contrast amb *ne*, una partícula típicament utilitzada al llenguatge femení. Si bé cada dècada es presenta diferent, actualment la partícula *ne* és més popular que *zo*.

L'augment de partícules com *na* i *ne* pot indicar un canvi en la narració de les històries dels *manga shōjo*. Actualment, moltes obres d'aquest gènere són molt més reflexives que a dècades anteriors, en què només se centrava en l'argument romàntic. Cada cop més, els personatges tenen el seu món interior, i això es pot veure reflectit en l'ús de partícules finals més suaus.

En general, l'evolució de les partícules finals és més estable que la dels pronoms personals, sense canvis massa bruscos o tendències clares d'augment o disminució.

En canvi, si es mira des d'una perspectiva més específica, centrant-se només en el gènere *shōnen*, ocorre el següent:

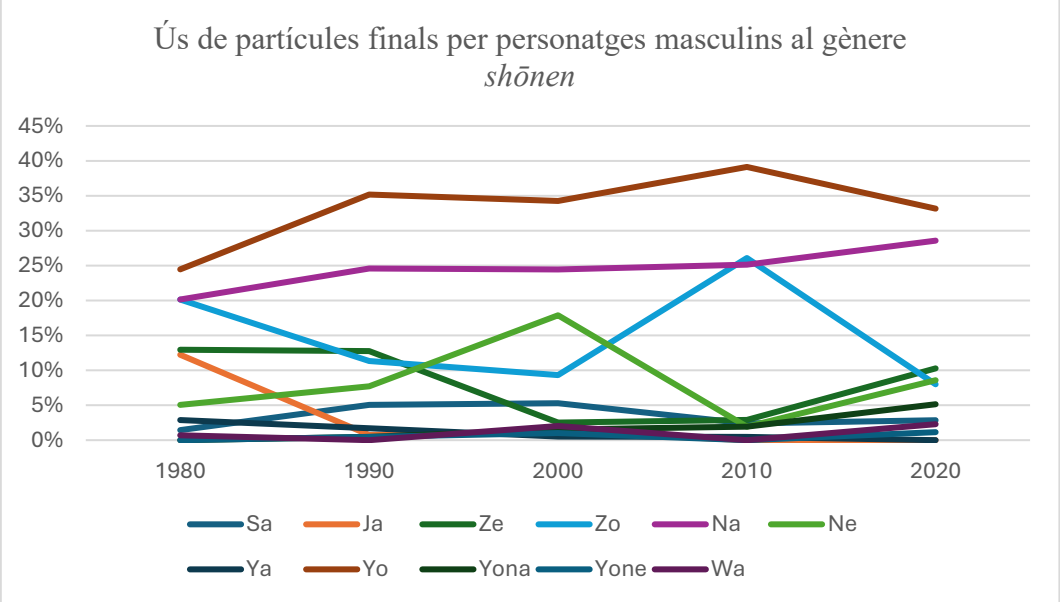

Gràfic 9

En el cas del *shōnen*, l'ús de les partícules finals segueix pràcticament igual, en què l'ús i la popularitat de *yo* (marró) i *na* (lila) segueix augmentant, mentre que les partícules *ne* (verd clar) i *zo* (blau clar) tenen moments de més i menys freqüència. D'igual manera, la

partícula *zo*, sent més masculina, constava d'una major popularitat que *ne*, tot i que sembla que actualment aquesta, junt amb *ze* (verd fosc), han sobrepassat a *zo*.

Aquest canvi tan interessant en què l'ús de partícules finals tradicionalment considerades pròpies del llenguatge masculí s'està reduint pot deure's a la intenció dels autors més recents d'escriure personatges masculins més sensibles i amb els quals poder sentir-se identificats. Inclús podria ser una bona base per, de nou, arribar a un públic més ampli.

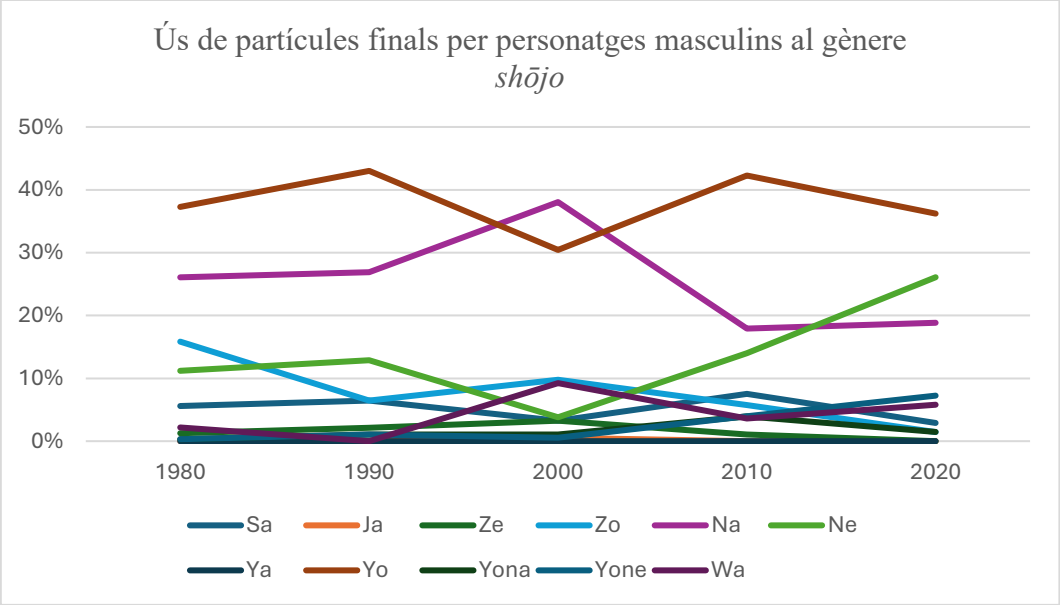

Gràfic 10

Quant al gènere *shōjo*, també es pot apreciar, com al gràfic general, la relació de proporcionalitat inversa de les partícules *yo* (marró) i *na* (lila), arribant a intercanviar-se a la dècada del 2000, actualment *yo* segueix sent més popular a la parla masculina dins del *shōjo*. D'altra banda, si bé la partícula *ne* (verd clar) es trobava en augment al *shōnen*, al *shōjo* la tendència és encara més pronunciada, arribant fins i tot a sobrepassar la partícula *na*, sobretot en dècades recents.

Pel que es pot inferir d'aquestes gràfiques, l'ús de partícules finals per personatges masculins no ha sofert massa canvis en general, ja que tot i que algunes partícules han presentat pics de popularitat espontanis, actualment es mantenen en el seu nivell. Les úniques tendències interessants dels últims anys són la disminució de l'ús de la partícula *zo* al *shōnen*, i el pronunciat augment de *ne* al *shōjo*.

Des del punt de vista sociolingüístic, aquest és un canvi molt interessant, donat que la partícula *zo* és típica del llenguatge masculí, mentre que *ne* sol aparèixer sobretot a la parla dels personatges femenins. D'aquesta manera, tot i que l'ús dels pronoms personals

es manté, l'ús de les partícules finals sí mostra un subtil canvi cap a una parla lleugerament menys masculina.

En general, tots aquests fets segueixen la mateixa línia que al gràfic general (gràfic 8), en què els personatges masculins mostren una major personalitat reflexiva i un ús de partícules finals més suaus i expressives. Tot i que pot semblar incongruent amb l'augment en popularitat del pronom personal *ore* i, en general un ús de pronoms més masculins, aquests dos fets són inconnexos.

En primer lloc, a partir de la dècada del 2000 comencen a aparèixer personatges masculins de caràcter més "guai" i no tan suau, pel que augmenta l'ús del pronom de connotació masculina *ore*. Més tard, aquest pronom s'estandarditza i es converteix en el pronom personal en primera persona masculí per excel·lència. D'altra banda, els personatges masculins al gènere *shōjo* adquireixen una perspectiva més reflexiva i sensible, però el pronom *ore* ja és l'estàndard i no es deixa d'utilitzar. En el seu lloc, es comencen a utilitzar partícules finals més suaus com ara *ne*.

5.6.3. Els pronoms personals a la parla femenina

Quant a la parla dels personatges femenins, aquesta es un gràfic representatiu de l'ús general dels pronoms personals:

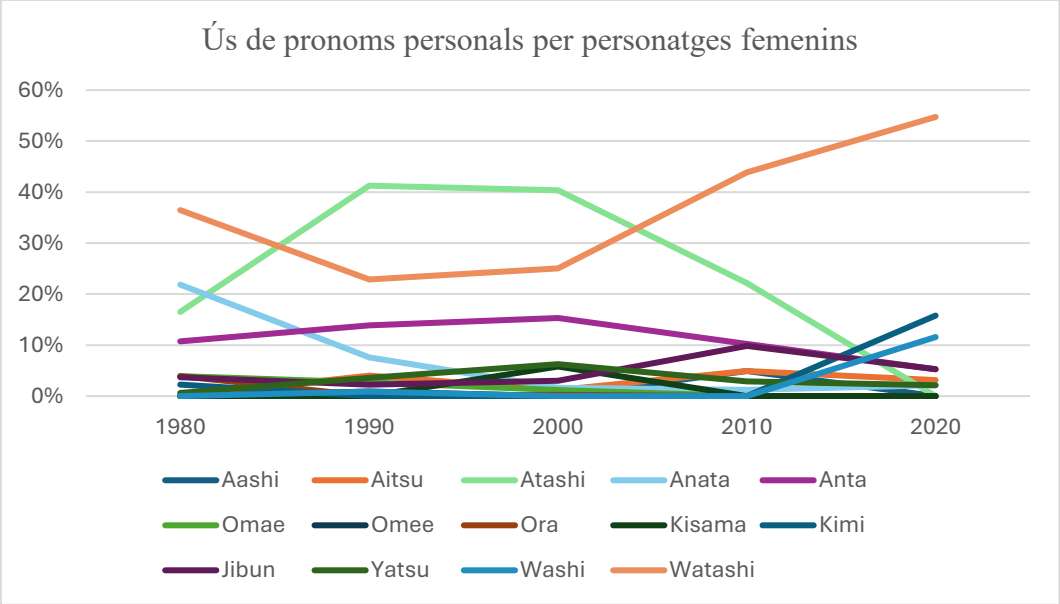

Gràfic 11

A primera vista, aquest gràfic pot semblar-se a la dels personatges masculins, donat que hi destaquen dos o tres pronoms personals més utilitzats i la resta cauen per sota del 10% d'ús. No obstant, les tendències són molt diferents.

En primer lloc, els dos pronoms més utilitzats són *atashi* (verd fosc) i *watashi* (taronja clar), mentre que *anta* (lila) i *anata* (blau clar) també es poden veure una mica més avall, entre el 20% i el 10%.

Fixant-se en els pronoms personals en primera persona, es poden observar *atashi* (verd clar) i *watashi* (taronja) com els més utilitzats. No només això, sinó que també presenten una relació inversament proporcional. Si bé tots dos són pronoms personals en primera persona, cadascun té els seus propis matisos. *Watashi* és un pronom neutre i formal, que pot ser utilitzat tant per personatges masculins com femenins sense cap problema. *Atashi*, en canvi, és un pronom de caràcter femení, més suau i informal, pel que el seu ús té una certa intencionalitat i vol crear una certa imatge sobre el personatge en qüestió.

En aquest cas, hi ha hagut diferents tendències d'ús, començant en la dècada de 1980 amb una major freqüència de *watashi* que *atashi*. Seguidament, la inclinació es va invertir, *atashi* convertint-se en el pronom més utilitzat entre la dècada del 1990 i el 2000. Actualment, sembla que *atashi* ha caigut totalment en desús, mentre que *watashi* és cada cop més normatiu sent, amb gran diferència, el pronom personal més utilitzat per personatges femenins al *manga*. Actualment, sembla que l'ús del pronom *watashi* és la norma, marcant un camí cap a personatges femenins menys estereotipats i més flexibles, ja que el pronom *watashi* no encasella tant a un personatge com el pronom *atashi*.

D'altra banda, el pronom *anata* només va superar a *anta* a la dècada del 1980, ja que posteriorment va patir un accentuat decreixement fins a quedar-se en menys del 5% d'ús total actualment. En canvi, *anta* presenta una evolució més estable, de crescuda fins a la dècada del 2000 i actualment en disminució, però amb una variació menor en el seu percentatge.

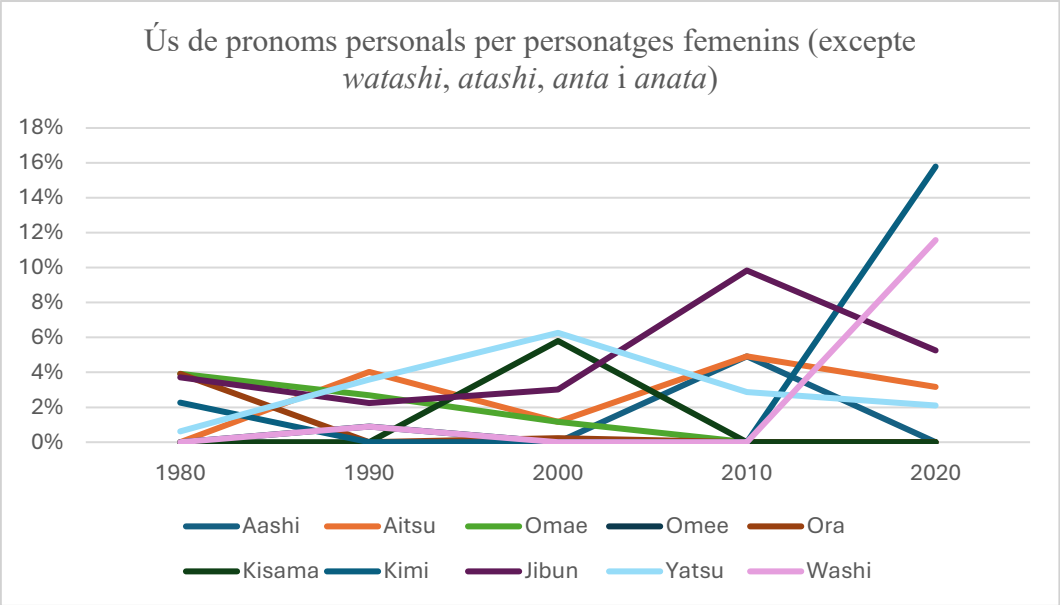

Gràfic 12

Si no es tenen en compte els pronoms més utilitzats, s'obté aquest altre gràfic on els pronoms menys utilitzats es poden visualitzar millor. Al contrari que amb els personatges masculins, en aquest cas no hi ha cap pic de diversitat clar a la dècada del 2000, pel que sembla un cas aïllat de la parla masculina. L'únic cas destacable és l'augment de l'ús del pronom personal en primera persona *jibun* (lila), un altre pronom de caràcter neutre, com és el cas de *watashi*.

Tot i que el pronom *jibun* sol ser utilitzat a la prefectura de Kansai com a pronom personal en segona persona, en aquest cas pot ser utilitzat amb la intenció de crear personatges femenins més independents i neutres. L'augment en ús de pronoms com *jibun* i *watashi* ens indiquen una tendència dels personatges femenins a la parla més neutra, sense els matisos femenins que aporten altres pronoms com ara *atashi*.

En general, tots els pronoms tenen una evolució més o menys estable, només variant en casos puntuals i depenent del personatge concret, com és el cas de *yatsu* (blau clar) i *kisama* (verd fosc), utilitzats a la dècada del 2000 exclusivament per Rukia, la coprotagonista femenina de *Bleach*, o *kimi* (blau fosc) i *washi* (rosa clar), que només són mencionats actualment a *Chainsaw Man* per Makima i Power, respectivament.

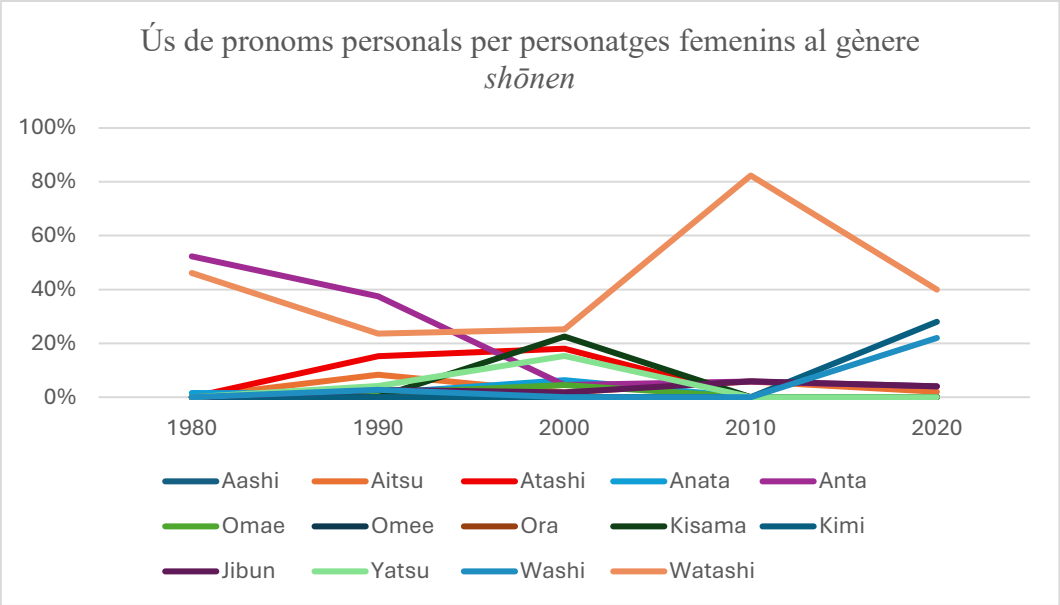

Gràfic 13

Si bé és veritat que els personatges femenins no solen tenir molts diàlegs als *manga* de gènere *shōnen* (a alguns ni tan sols parlen), tampoc no es pot definir cap tendència clara en aquest gràfic. L'únic fenomen destacable és la ràpida caiguda del pronom *aitsu* (lila), que pràcticament es deixa d'utilitzar a partir de la dècada del 2000.

Watashi sembla ser el pronom personal en primera persona predilecte per als personatges femenins, tant al *shōnen* com en general, amb una petita caiguda en l'última dècada degut a l'ús exclusiu de *washi* a *Chainsaw Man*, un altre cas aïllat.

En aquest sentit, gràcies a aquest gràfic es posa en relleu la importància dels estereotips i la creació de personatges que condicionen la seva parla. Personatges femenins com Rukia, Makima o Power creen situacions extraordinàries, augmentant o disminuint l'ús de certs pronoms segons el seu caràcter o personalitat.

Són personatges com aquests els que fan que la parla femenina presenti una major diversitat que a dècades anteriors, en què els estereotips eren més limitats i no hi havia tanta creativitat a l'hora de crear un personatge.

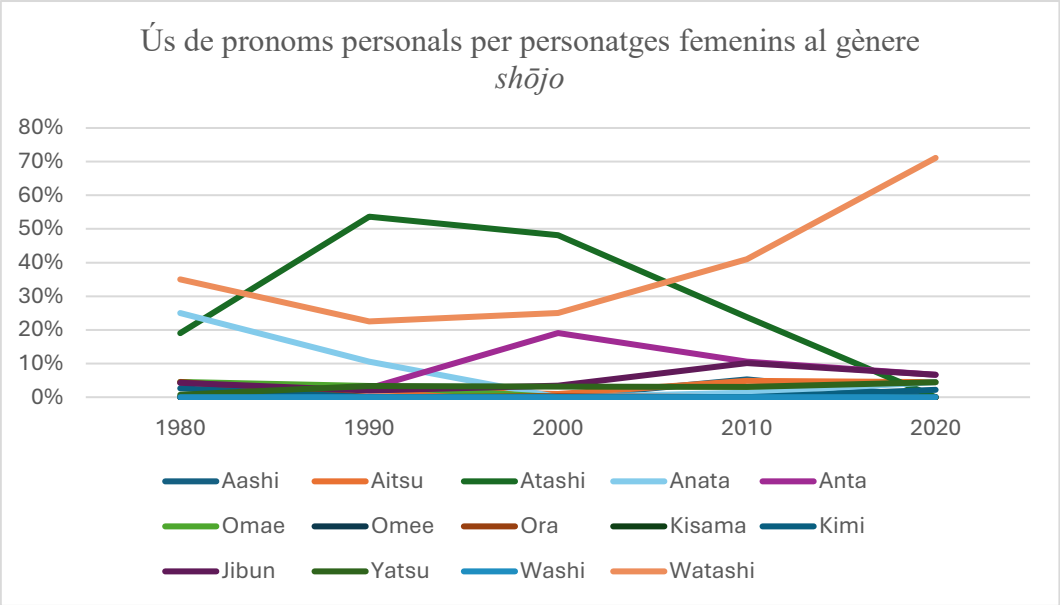

Gràfic 14

Finalment, aquest gràfic mostra l'ús dels diferents pronoms personals centrant-se en els *manga* del gènere *shōjo*. Aquest gràfic és molt semblant a la general (gràfic 11), donat que és el gènere en què més intervencions tenen els personatges femenins i, per tant, el que més influència presenta.

Tot i així, una de les diferències respecte al gràfic 11 és el pronom *anta* (lila), que no comença a utilitzar-se amb més freqüència fins a la dècada del 2000, encara que ara està en decadència. Descartant aquests cas, la resta de pronoms personals es manté per sota del 5% d'ús, pel que no tenen major influència en la parla dels personatges femenins d'aquests tipus de *manga*.

Si la parla masculina es manté dins dels paràmetres de la "masculinitat", utilitzant pronoms personals típicament masculins, la parla femenina apunta cada cop més cap a la neutralització: l'ús de pronoms personals més neutres, en comptes d'aquells amb connotacions femenines. El creixent ús de *watashi* per sobre de *atashi* n'és una prova d'aquest fenomen, igual que el decreixement del pronom *anta*, també de connotació femenina, però més informal.

Tot això s'explica a través del context social del Japó al llarg de les dècades estudiades. Fins la dècada del 2000, el model de personatge femení era més suau i tímid, més proper a la feminitat tradicional. Amb el temps, però, aquest model canvia i es diversifica, pel que comencen a aparèixer molts més tipus de personatges amb diferents personalitats.

Aquest canvi succeeix junt amb els canvis socials del Japó, en què el model de feminitat tradicional es deixa enrere i les dones s'incorporen cada cop més al món laboral i l'espai públic. D'aquesta manera, pronoms com *atashi* que estaven lligats al model tradicional de la dona femenina perden popularitat i, en canvi, els personatges femenins comencen a mostrar-se com a més independents i competents.

En definitiva, es tracta d'un canvi sociolingüístic, en què els canvis a la societat es veuen reflectits no només a la parla, sinó que també pot ser estudiat a través d'altres mitjans com ara el *manga*.

5.6.4. Les partícules finals a la parla femenina

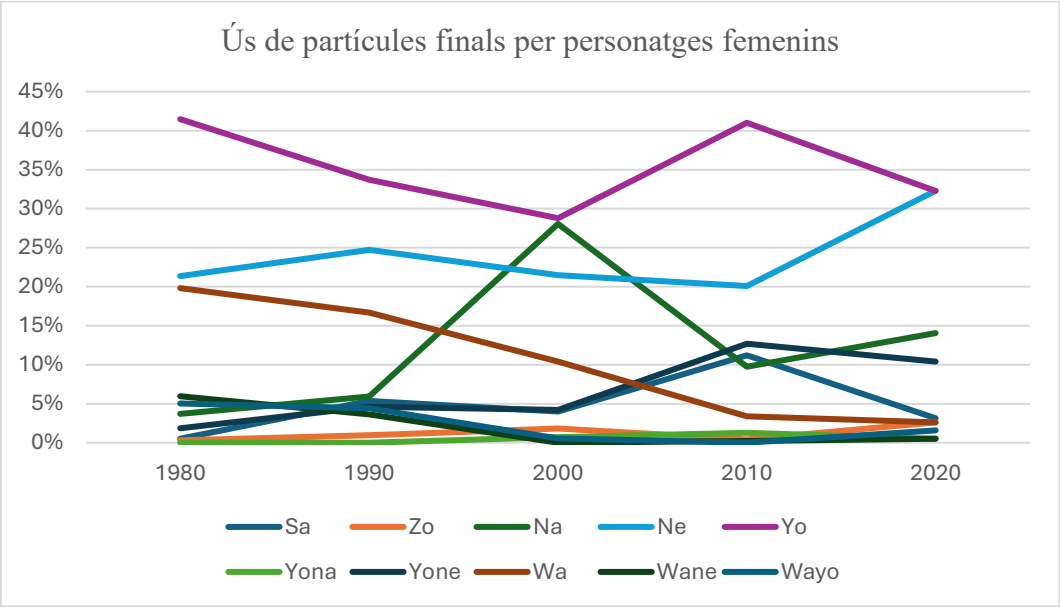

Gràfic 15

L'evolució en l'ús de les partícules finals resulta més interessant per als personatges femenins que per als masculins, donat que hi ha més canvis observables. En aquest gràfic general, per exemple, hi ha dos partícules que criden l'atenció: *na* (verd fosc) i *wa* (marró).

En comptes de mantenir una tendència més o menys estable, *na* presenta un clar pic de popularitat a la dècada del 2000 i, tot i que el seu percentatge d'ús ha baixat, segueix estant en una posició suficientment alta amb respecte la resta de pronoms menys utilitzats. En canvi, la partícula *wa* ha tingut un clar descens des del principi, des de la dècada del 1980, arribant a baixar per sota del 5% en l'actualitat.

Igual que passa amb l'ús de les partícules *yo* i *na* en el cas dels personatges masculins, les partícules *yo* (lila) i *ne* (blau clar) també tenen una relació inversament proporcional.

No obstant, en aquest cas el significat no coincideix, sinó que cadascuna aporta una implicació diferent. Mentre que *yo* serveix per emfatitzar i donar informació, la partícula *ne* busca la confirmació de l'interlocutor i té una connotació més familiar.

Si bé la partícula *yo* ha estat més popular al llarg de totes les dècades estudiades en aquest treball, sembla que actualment ens trobem en un punt d'inflexió en què la partícula *ne* ha arribat a igualar la partícula final *yo*. És un fenomen curiós en què una partícula tradicionalment femenina com *ne* guanya popularitat per sobre d'una neutra com *yo*, mentre que *wa*, també femenina, es troba en decadència des de la dècada del 1980.

Es tracta d'un cas curiós en què sembla que la parla femenina vol suavitzar-se però sense sonar excessivament femenina. És a dir, en comptes d'utilitzar la partícula *yo*, que és més directa, o la partícula *wa*, que té clares connotacions femenines de la parla tradicional, es prefereix l'ús de *ne*, que tot i mantenir un to més pròxim i familiar, segueix essent més neutra que *wa*.

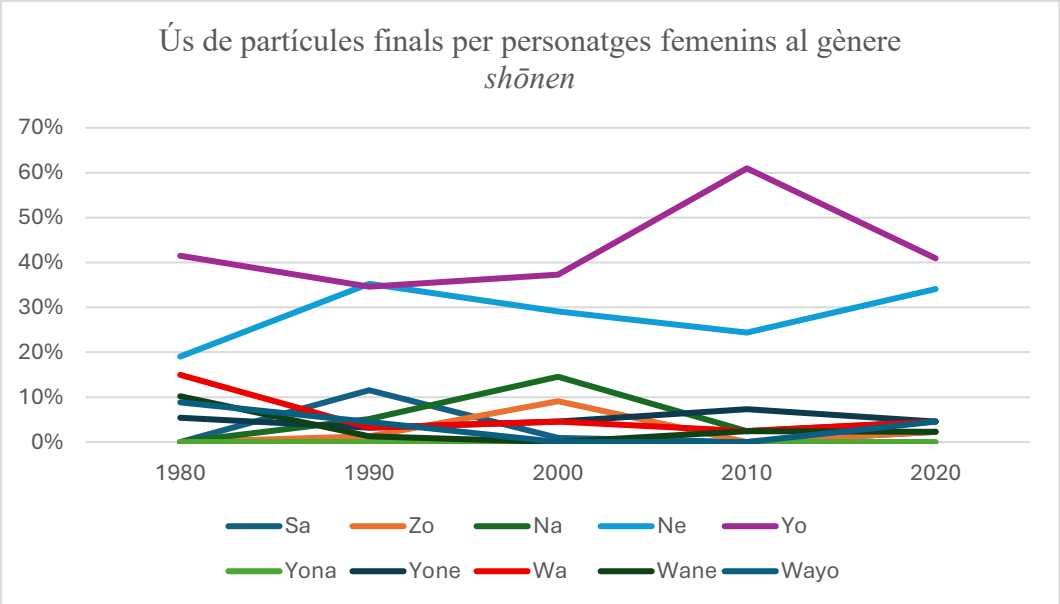

Gràfic 16

En el cas del gènere *shōnen*, les tendències de les partícules finals *yo* i *ne* canvien. *Ne* arriba a sobrepassar a la partícula *yo* per dècimes a la dècada de 1990. Més tard, a partir de la dècada del 2010, *yo* comença a perdre popularitat i *ne* torna a augmentar, igual que al gràfic anterior. Mentrestant, la resta de partícules es mantenen constants, només amb un petit pic de diferència a la dècada del 1990 i 2000, tot i que segueixen al voltant del 15% o menor. També es pot apreciar subtilment la pèrdua de popularitat de la partícula *wa*, tot i que en menys mesura que al gènere *shōjo*.

En el cas de la partícula *wa*, també es pot apreciar un descens en el seu ús, tot i que no tan pronunciat com al gràfic anterior (gràfic 15), centrat en el gènere *shōjo*. En primer lloc, la partícula *wa* no era tan utilitzada al *shōnen* com al *shōjo*, donat que els personatges femenins del gènere *shōnen* solen ser més proactius que al *shōjo*, sobretot en les dècades més llunyanes, en què l'estereotip de noia tímida i femenina encara tenia molta influència. Conforme aquest model de personatge canvia i evoluciona, com ja s'ha explicat amb anterioritat, l'ús de la partícula *wa* decau encara més.

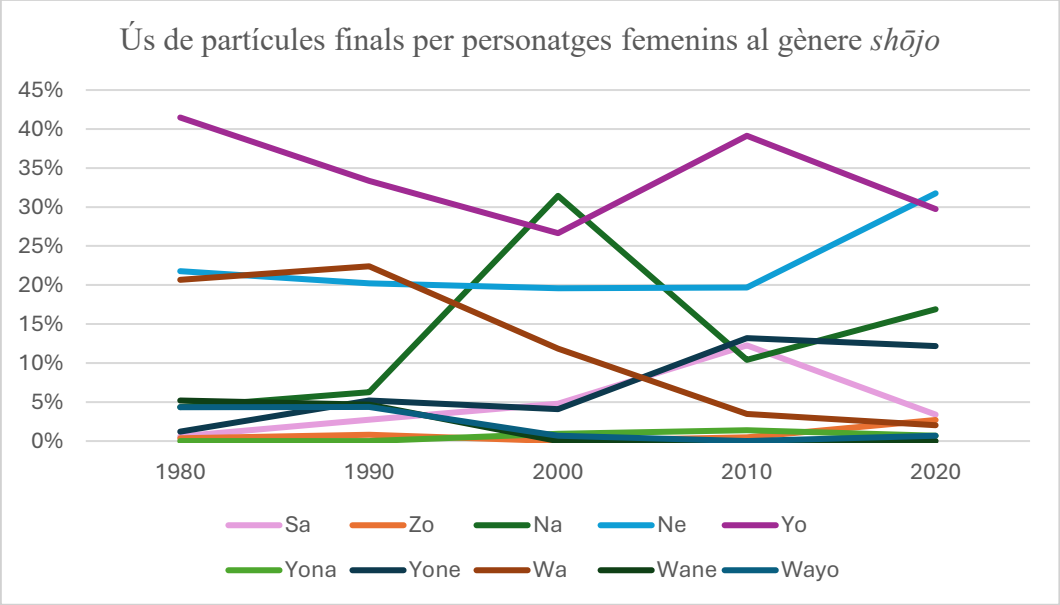

Gràfic 17

El mateix gràfic, aquest cop representativa del gènere *shōjo*, és molt diferent a l'anterior. A primera vista, hi ha molta més diversitat que al gènere *shōnen*. Les partícules *yo* (lila) i *ne* (blau clar) segueixen en la seva línia respecte al gràfic general (gràfic 15), amb la única diferència que aquesta vegada la partícula *ne* sí arriba a sobrepassar la partícula *yo*, també per primer cop en totes les dècades estudiades.

En segon lloc, a la dècada del 2000, la partícula *na* presenta una crescuda de popularitat tan gran que es converteix, només per aquesta dècada, en la partícula més mencionada, tot i tenir connotacions més masculines.

D'altra banda, la partícula *wa* (marró) segueix la seva tendència a la baixa, aquest cop no des del principi però sí des de la dècada de 1990, mentre que *yone* (blau fosc) guanya popularitat i la resta es manté en la mateixa línia, sense cap canvi destacable.

En definitiva, les partícules tenen un bon grau de diversitat, sobretot al gènere *shōjo*, tenint en compte que és també el gènere en el qual els personatges femenins tenen més

intervencions. En general, es tracta d'una variació molt més flexible. En general, sembla que la tendència actual és d'adopció d'un llenguatge més variat, amb un major ús de la partícula *ne* (femenina), *yo* (neutre), i *na* (masculina).

6. Conclusió

Aquest treball es va començar amb l'objectiu principal d'estudiar l'evolució del llenguatge de gènere a través de diferents obres de *manga* amb la intenció de comprovar si la parla, tant femenina com masculina, havia evolucionat cap a un llenguatge més inclusiu i divers, sense tantes limitacions segons el gènere de l'interlocutor: més lliure. També es volia conèixer si la influència que els estereotips i les diferents característiques de la personalitat dels personatges tenia una gran afectació en la seva parla, i com aquesta influència havia pogut canviar amb els anys.

A la hipòtesi que es va formular al principi del treball es parla d'una evolució cap a un llenguatge de gènere amb tres característiques: unificat, flexible, i divers, sense importar ni el gènere dels personatges ni del *manga*. A més, partia de la base en què el llenguatge de gènere de la dècada del 1980 era un tipus de parla rígid i influenciat tant pel gènere del personatge com pels estereotips. Finalment, es pot confirmar que la hipòtesi no s'ha complert. O al menys, no enterament.

En primer lloc, si bé el llenguatge de la dècada del 1980 era, efectivament, poc flexible i molt diferenciat entre personatges i gènere del *manga*, la veritat és que no hi ha hagut un canvi tan dràstic com el que es proposava a la hipòtesi.

Actualment la parla femenina sí és menys rígida del que era a dècades anteriors, fent ús de pronoms més neutrals com *watashi* mentre es deixen enrere els de connotació més femenina com *atashi*. En canvi, la parla masculina s'ha tancat encara més en si mateixa, el que es veu reflectit en la estandardització del pronom *ore*, clarament masculí, per sobre d'altres més suaus com *boku*.

Certament, i com s'ha pogut provar a l'anàlisi, la parla femenina ha sofert més variació que la masculina. La primera ha evolucionat cap a la utilització de pronoms personals més neutres i amb menys connotacions femenines, mentre que els personatges masculins mantenen un llenguatge de característiques molt masculines i informals, sempre utilitzant pronoms personals típics de la parla masculina, pel que són, en general, menys flexibles.

Algunes partícules finals també han estat afectades pel pas del temps. En aquest cas, al contrari del que es podria pensar, els personatges masculins sí han acceptat l'ús de partícules de caràcter més femení, o com a mínim menys informals, mentre que l'ús de les partícules finals dels personatges femenins varien molt a cada dècada, mostrant un

major grau de diversitat que els personatges masculins. Com ja s'ha mencionat amb anterioritat, els personatges femenins solen presentar més arquetips que els personatges masculins. D'aquesta manera, la parla femenina que s'adopta en cada cas canvia més que la que s'adopta en el cas dels personatges masculins, en què alguns pronoms personals ja s'han normalitzat i són, amb una gran diferència, els més utilitzats.

Si bé els canvis es poden observar als gràfics i taules presents en aquest treball, algunes claus del context social també han format part d'aquest canvi. La introducció de la dona al treball, per exemple, va donar pas a l'ús d'una parla més formal i menys delicada. La formació de tribus urbanes i la ruptura amb els models tradicionals, d'altra banda, també va portar, consegüentment, una parla molt més informal i vulgar. En general, els canvis socials han pogut fer una llengua més flexible i lliure, tot i que alguns estereotips i opinions socials encara mantenen una influència important.

En general, la parla femenina és més variable i canviant que la masculina, que ha tingut menys alteracions amb el temps i s'ha mantingut bastant semblant al que era a la dècada del 1980. Aquest fenomen succeeix a causa de la falta de diversitat que el llenguatge femení ja tenia a la dècada del 1980. Si bé tots dos llenguatges, masculí i femení, eren més rígids antigament que a l'actualitat, el llenguatge femení era més vigilat que el masculí. Com ja es menciona a alguns estudis (Inoue, 2004), la parla femenina sempre ha estat més criticada que la dels homes, pel que quan aquest context canvia, el llenguatge dels personatges femenins té més marge per evolucionar i diversificar-se que el dels personatges masculins.

D'altra banda, els estereotips segueixen tenint una gran influència en la parla dels personatges, tant masculins com femenins, la diferència està en la diversitat d'estereotips. Comparats amb dècades anteriors, els tipus de personatges que pots trobar-te al *manga* ha augmentat. Actualment hi ha personatges més diversos i amb diferents tipus de personalitats, el que afegeix riquesa a la parla, ja que l'ús dels pronoms personals i de les partícules finals varia segons el tipus de personatge.

Estudis passats com els que ja s'han esmentat en aquest treball ressalten la importància del *manga* al llenguatge real dels japonesos i, tot i que encara no sabem amb certesa si és el *manga* el que influència la parla o a l'inrevés, sabem que forma part del canvi sociolingüístic al japonès (Nakamura, 2020).

Entendre el llenguatge també vol dir entendre la societat en la que es desenvolupa, donat que s'afecten mútuament, i l'evolució del llenguatge pot reflectir l'evolució de la societat. Entendre el llenguatge de gènere, a més, significa una major comprensió de les diferències de gènere al Japó en una de les seves múltiples facetes.

Però per a tenir una bona comprensió de l'evolució del llenguatge de gènere és necessari l'estudi de moltes variables diferents, i aquest treball és només un pas en aquesta direcció. Hi ha moltes limitacions que no s'han pogut solucionar ja sigui per falta de temps o de recursos, com ara el nombre d'obres estudiades, les dècades que s'han inclòs o la falta d'altres gèneres com el *seinen* o el *josei*. Tots aquests són elements que poden ser ampliats i estudiats més en profunditat a estudis posteriors, per tal de tenir una major i més acurada comprensió del llenguatge de gènere al Japó.

Per això, veure com segueix evolucionant les tendències que s'han pogut observar en aquest treball sobre la parla masculina i femenina, o fins i tot fer estudis més amplis, amb més dades, més obres i més dècades pot obrir noves portes a la comprensió del llenguatge de gènere al japonès.

7. Bibliografia

7.1. Manga

Arakawa, H. (2001). *Hagane no Renkinjutsushi* (caps. 1–5) [manga]. Square Enix.

CLAMP. (1996). *Cardcaptor Sakura* (caps. 1–5) [manga]. Kōdansha.

Fujimoto, T. (2018). *Chainsaw Man* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Gotōge, K. (2016). *Kimetsu no Yaiba* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Hara, T., & Buronson. (1983). *Hokuto no Ken* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Ikeno, K. (1982). *Tokimeki Tonight* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Isayama, H. (2009). *Shingeki no Kyojin* (caps. 1–5) [manga]. Kōdansha.

Mashiro. (2019). *Yamada-kun to Lv999 no Koi wo Suru* (caps. 1–5) [manga]. Media Factory.

Matsumoto, N. (2020). *Kaiju No. 8* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Miura, K. (1976). *Garasu no Kamen* (caps. 1–5) [manga]. Hakusensha.

Morishita, S. (2019). *Yubisaki to Renren* (caps. 1–5) [manga]. Kōdansha.

Nakahara, A. (2001). *Lovely Complex* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Ōba, T., & Obata, T. (2003). *Death Note* [manga]. Shūeisha.

Sakisaka, I. (2011). *Ao Haru Ride* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Takano, I. (2012). *Orange* (caps. 1–5) [manga]. Futabasha.

Takeuchi, N. (1992). *Bishōjo Senshi Sailor Moon* (caps. 1–5) [manga]. Kōdansha.

Togashi, Y. (1990). *YuYu Hakusho* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Togashi, Y. (1998). *Hunter x Hunter* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

Toriyama, A. (1984). *Dragon Ball* (caps. 1–5) [manga]. Shūeisha.

7.2. Fonts teòriques

Alcaide, F. M. (s.d.). *La semántica de la viñeta japonesa: Nuevos discursos y representaciones de género en el manga contemporáneo*.

Bucholtz, M. (1999). *"Why be normal?": Language and identity practices in a community of nerd girls*.

Eckert, P., & McCONNELL-GINET, S. (1999). New generalizations and explanations in language and gender research. *Language in Society*, *28*(2), 185-201. https://doi.org/10.1017/S0047404599002031

Gumperz, J. J. (1962). Types of Linguistic Communities. *Anthropological Linguistics*, *4*(1), 28-40.

Hernández, E., Martín Butragueño, P., Barriga, R., Demonte Barreto, V., García Mouton, P., Gutiérrez Bravo, R., Herrera Zendejas, E., Pérez Jiménez, I., & Pozas Loyo, J. (2015). *Qué es variación lingüística*. Colegio de México. https://digital.csic.es/handle/10261/123134

Inoue, M. (2002). Gender, Language, and Modernity: Toward an Effective History of Japanese Women's Language. *American Ethnologist*, *29*(2), 392-422. https://doi.org/10.1525/ae.2002.29.2.392

Inoue, M. (2004). What Does Language Remember?: Indexical Inversion and the Naturalized History of Japanese Women. *Journal of Linguistic Anthropology*, *14*(1), 39-56. https://doi.org/10.1525/jlin.2004.14.1.39

Labov, W. (1963). The Social Motivation of a Sound Change. WORD, *19*(3), 273-309. https://doi.org/10.1080/00437956.1963.11659799

Labov, W. (1972). Some Principles of Linguistic Methodology. *Language in Society*, *1*(1), 97-120.

Moreno Fernández, F. (2009). *Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje* (4. ed. corr. y actualizada). Ariel.

Nakamura, M. (2020). Language, gender and sexuality in Japanese popular media. *Gender and Language*, *14*(3), 221-225. https://doi.org/10.1558/genl.41486

Okamoto, S., & Shibamoto Smith, J. S. (2004). *Japanese Language, Gender, and Ideology: Cultural Models and Real People*. Oxford University Press, Incorporated. http://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?docID=4702214

Unser-Schutz, G. (2014). Personal Pronouns and Gendered Speech in Popular Manga (Japanese Comics). *LSA Annual Meeting Extended Abstracts; LSA Meeting Extended Abstracts 2010*, *1*. https://doi.org/10.3765/exabs.v0i0.514

V.M. Alpatov. (2016). GENDER PECULIARITIES OF THE JAPANESE DISCOURSE AND THEIR REASONS. *2016*, *1*.

Yang, C. D. (2000). Internal and external forces in language change. *Language Variation and Change*, *12*(3), 231-250. https://doi.org/10.1017/S0954394500123014